

ÅRSREDOVISNING

STIFTELSEN NORDISKA MUSEET 2018

NORDISKA MUSEET

Stiftelsen Nordiska museet ser tillbaka på 2018 som ett år präglat av en rad storskaliga och intensiva insatser. De har gällt bevarandet och utvecklingen av egendomar, historiska parker, landskap och samlingar men också förberedelser inför de kommande årens utställningsverksamhet.

På Julita gård genomfördes ett stort antal byggnadsvårdsinsatser, på bland annat tak och fönster, och fortsatta restaureringar av ca 500 hektar hagmark. Denna hagmark utgör ett av de större sammanhängande historiska landskapen i Norden och är därför ett bra exempel på stiftelsens gröna kulturarv. En välkommen belöning mot slutet av året var att Julita gård tilldelades Stora Turismpriiset. På Tyresö slott fortsatte förra årets omfattande renoveringar av stenterrasserna.

Vid museet på Djurgården har arbetet fortsatt med att färdigställa ett mer ändamålsenligt externt magasin för en stor mängd dräktföremål. Syftet har varit att lägga grund för långsiktiga vinster i förvaltningen och utvecklingen av samlingarna och inte minst att frigöra attraktiva ytor i museibygnaden för publik verksamhet. Stiftelsen har aktivt konserverat ett större antal föremål och nya förvärv har tillkommit. Egna undersökningar och samtidsdokumentationer i Sverige och i Arktis har genomförts i nära samarbete med en rad forskare och museer i Sverige, Norden och det arktiska området och kommer att införlivas i samlingarna. Demokratiåret 2018 präglade den pedagogiska verksamheten och den digitala insamlingen.

Som något nytt har museet på Djurgården öppnat fyra pop up-utställningar, som skyltfönster till de unika dräkthistoriska samlingarna, och visat bland annat japanskt mode i Sverige och förvärv från utmärkelsen Guldknappen. Förstudier till två större utställningar som öppnar under 2019, *British – så in i Norden* och *Arktis – medan isen smälter*, övergick i produktion. Samma sak gäller den nya gröna bakgården runt tegelbyggnaden Lusknäppen, vilket bland annat markerades med planteringen av tretton lindar. En ny butik med ett nytt nordiskt och hållbart sortiment öppnade på markplanet. Med dessa initiativ manifesterar stiftelsen sig som en naturlig plats för alla som vill förstå svensk kulturhistoria i ett nordiskt och globalt sammanhang.

År 2018 gav också anledning till eftertanke av annat slag. Höststormen Knud drabbade Julita gård och krävde stora extrainsatser för röjning av fallna träd. Bränder under sommaren hade då redan hotat vår 1700-talsjuvel Svindersvik i Nacka utanför Stockholm. Båda dessa händelser gav lärdomar för framtiden.

Jag vill rikta ett varmt tack till alla samarbetsparter i Sverige, Norden och andra länder som under året har stimulerat och hjälpt oss i arbetet med att nå våra mål.

Stockholm, februari 2019

Sanne Houby-Nielsen, PhD

Styresman för Nordiska museet

När språkforskaren och kulturhistorikern Artur Hazelius (1833–1901) gjorde sin första insamlingsresa i Dalarna ville han rädda en folkkultur som han trodde skulle gå förlorad. Året därpå, 1873, öppnade han den första utställningen, Skandinavisk-Etnografiska samlingen, på Drottninggatan i Stockholm. Redan 1880 hade samlingen blivit så omfattande att han ombildade den till Stiftelsen Nordiska museet. I sitt överlåtelsebrev skänkte han samlingarna till svenska folket. En särskild nämnd skulle ansvara för verksamheten, som även kom att inkludera Skansen, grundat 1891.

De tillfälliga utställningslokalerna blev snart för små. Planerna på det stora museibygget på Djurgården växte fram med syftet att skapa "en bra hemvist" för museets samlingar och därtill "en stor nationell festhall". Detta lade grunden för Nordiska museet och Skansen, som vid tiden för Artur Hazelius död hade vuxit till en nationell institution med internationell räckvidd. För honom stod människan i centrum och han satte "Känn dig själv" som motto på museets emblem. Föremålen som samlades in skulle samtidigt beskrivas, registreras och resultaten publiceras. Vetenskapliga perspektiv gick hand i hand med folkbildning.

Från och med 1963 tog staten ett större ekonomiskt ansvar för stiftelsens verksamhet och har sedan dess utsett nämndens ledamöter. Samma år avskildes Skansen och blev en självständig stiftelse med egen styrelse. Institutionerna är fortfarande sammanflätade med varandra.

Stiftelsen Nordiska museet är i dag Sveriges största kulturhistoriska museum. Samlingarna speglar landets kulturhistoria från 1500-talet till nutid. Föremålssamlingen omfattar ca 1,5 miljoner objekt och tar ca 25 000 kvadratmeter magasinsyta i anspråk. Arkivet omfattar drygt 5 500 och biblioteket ca 4 000 hyllmeter material. Fotosamlingarna bedöms innehålla ca 6 miljoner fotografier. Museet har systematiskt samlat in uppgifter om svenskt folkliv i över hundra år, både om materiell och immateriell kultur – om hur människor har tänkt, känt och trott.

Utöver den stora museibyggnaden på Djurgården äger stiftelsen flera kulturhistoriska miljöer på skilda håll i landet: Julita gård, Tyresö slott, Svindersvik, Härkeberga kaplansgård samt Wicanderska villan på Djurgården. Stiftelsen svarar för driften och förvaltningen av dessa miljöer med totalt över 400 byggnader och vidsträckta historiska parker och landskap, oftast i samverkan med utomstående intressenter som kommuner, byalag, föreningar och privatpersoner.

Stiftelsen Nordiska museets verksamhet finansieras till 66 procent av statsbidrag. Det är stiftelsens nämnd (styrelse) som svarar för att stiftelseförordnandet följs. Ansvaret för frågor som rör användningen av tillgångar och placering av förmögenhet ligger hos nämnden i enlighet med stiftelselagen och stiftelsens egna stadgar.

Av stadgarna framgår att Stiftelsen Nordiska museet har till uppgift att bevara och levandegöra minnet av liv och arbete i Sverige, företrädesvis för tiden efter 1520. Stiftelsens ansvar omfattar hela det kulturhistoriska fältet med undantag av de delar som hänförs till någon annan institution. Den ska enligt stadgarna särskilt vårda, förteckna, vetenskapligt bearbeta och genom nyförvärv berika sina samlingar; hålla ett urval av samlingarna tillgängliga samt driva och stödja utställningsverksamhet och annan kulturförmedlande verksamhet; därtill initiera, driva och stödja forskning inom museets verksamhetsområde.

Årsredovisning	1
Förvaltningsberättelse	1
Stiftelsens ändamål och uppdrag	1
Allmänt om verksamheten 2018	1
Utveckling av verksamhet, resultat och ställning	3
Väsentliga händelser under räkenskapsåret	3
Förväntad framtida utveckling samt väsentliga risker och osäkerhetsfaktorer	4
Forskning och utveckling	4
Hållbarhetsupplysningar	5
Tillstånds- eller anmälningspliktig verksamhet enligt miljöbalken.....	5
Resultaträkning	6
Balansräkning	7
Balansräkning	8
Rapport över förändringar i eget kapital	9
Kassaflödesanalys	9
Noter	10
Underskrifter	18
Revisionsberättelse	19
Verksamhetsberättelse 2018	21
Uppdrag	22
Redovisningens indelning	23
Museets samlingar, byggnader, historiska parker och landskap	24
Utveckling av samlingarna	25
Registrering och katalogisering.....	25
Förvaring och vård	27
Insamlingar, undersökningar och förvärv.....	29
Publik verksamhet	31
Besökare	32
Museet på Djurgården	33
Museets kulturmiljöer	39
Arkiv och bibliotek	43
Digitala medier.....	44
Publikationer.....	47
Kunskap, forskning och samverkan	48
Kunskapsuppbyggnad och universitetssamverkan	49
Utlån	51
Nationell samverkan, stöd och rådgivning	52
Internationellt utbyte och samarbete	53
Nordiska museets högtidsdag.....	53
Övergripande perspektiv	54
Tillgänglighet.....	55
Säkerhet	55
Jämställdhet och mångfald	55
Stiftelsen Nordiska museet som arbetsplats	56
Revisionsintyg	57
Tack vare våra vänner	58

Foto

Framsida Stiftelsen Nordiska museet, Tillväxtverket/Ulf Berglund (höger) samt Camilla Andersen (nederst).

Förord Stiftelsen Nordiska museet.

ÅRSREDOVISNING

Stiftelsen Nordiska museet (org nr 802002-4686) får härmed avge redovisning för räkenskapsåret 2018. Stiftelsens säte är Stockholm.

FÖRVALTNINGSBERÄTTELSE

STIFTELSENS ÄNDAMÅL OCH UPPDRAG

Stiftelsen Nordiska museet är ett nationellt museum för kulturhistoria. Dess verksamhet regleras av stiftelselagen (1994:1220) och museilagen (2017:563). Som mål för stiftelsen gäller dels de verksamhetsmål som utgår från stiftelsens stadgar, dels de riktlinjer som redovisas i regeringsbeslutet för budgetåret 2018 avseende statens bidrag till Stiftelsen Nordiska museet (Ku2017/02582/LS (delvis)). Av riktlinjerna framgår att en särskild resultatredovisning ska lämnas till regeringen. Denna redovisning sker i form av en separat och utförlig verksamhetsberättelse.

ALLMÄNT OM VERKSAMHETEN 2018

Stiftelsen Nordiska museet är, alltsedan de första utställningarna öppnade 1873 och stiftelsen grundades 1880, en central kulturinstitution i Sverige och bedriver en bred verksamhet ur ett nationellt och internationellt perspektiv. Museet har till uppgift att bevara och levandegöra minnet av liv och arbete i Sverige, företrädesvis för tiden efter 1520. Ansvarsområdet omfattar hela det kulturhistoriska fältet utom de delar som har hänförs till andra institutioner. Verksamheten utgår från stiftelsens stadgar och från de årliga riktlinjer som är knutna till regeringens bidrag. Den förhåller sig även till regeringens nationella kulturpolitiska mål.

Stiftelsen Nordiska museet förvaltar, tillgängliggör och skapar ny kunskap dels utifrån föremåls- och arkivsamlingar samt byggnader och historiska parker och landskap, dels genom en fortlöpande insamling, dokumentation och forskning. Detta sker såväl internt som genom olika samarbeten och i direktkontakt med besökare och användare. Kunskapsuppbyggnaden följer museets profilområden och rör exempelvis dräkt och modehistoria, mathistoria och slott- och herrgårdshistoria. Utveckling av metoder och infrastrukturer sker bl.a. genom digitalisering av kulturhistoriska samlingar och dokumentation av viktiga samtidshändelser på digitala insamlingsplattformar.

Forskning bedrivs företrädesvis med hjälp av externa medel samt genom ett finansiellt samarbete med Stockholms universitet kring en treårig gästprofessur under åren 2017–2019, där stiftelsen står för halva kostnaden, delvis finansierat av den Hallwylska donationen. I slutet av 2018 tillsattes en forskningschef.

Stiftelsen Nordiska museet har betydande och omfattande kulturhistoriska samlingar sett i både nationellt och internationellt perspektiv. Samlingsförvaltningen är en central aktivitet som inbegriper både digital och analog hantering och kontroll och syftar till ett långsiktigt bevarande och ett ökat tillgängliggörande. Utöver vård av samlingar bedriver stiftelsen en omfattande byggnadsvård och underhåll och utveckling av parker och landskap. En särskild insats under 2018 har varit att fortsätta den omfattande restaurering av stenterrasserna vid Tyresö slott som projekterades under 2016 och påbörjades 2017.

Stiftelsen tillgängliggör forskningsresultat, kunskap och samlingar för en nationell och internationell publik genom utställningar, visningar, programpunkter, utlån, publikationer, digitala och sociala medier, seminarier, föreläsningar m.m. Under 2018 var de mest uppskattade programpunkterna *Kulturnatten* den 21 april, museets högtidsdag den 24 oktober, då museet även bjöd på fri entré, och *Jul på museet*. Museets stora julsatsning sammanför månadens olika högtider med början första advent och avslutning på tjugondedag jul. Öppethållande alla årets dagar och utvidgade dagliga öppettider sommartid, samt att museet erbjuder fri entré för alla en eftermiddag i veckan, har behållits från 2017. Detta tillsammans med satsningen på synlighet och engagemang i sociala medier understryker det publikfokus som genomsyrar stiftelsens arbete.

Under 2018 har planeringen, påbörjad 2016, av den fysiska miljön i form av den s.k. generalplanen för museibyggnaden på Djurgården fortsatt. Generalplanen syftar till att göra besöksupplevelsen mer attraktiv för flertalet målgrupper, höja kvaliteten, förbättra tillgängligheten samt nylansera byggnaden som arkitekturhistorisk ikon. Bland förändringarna finns väsentligt utökade ytor för barn och förbättrade resurser för besökare med funktionsnedsättning. Utvecklingsarbetet, planeringen och byggprojekteringen beskrivs vidare under rubriken "Väsentliga händelser under räkenskapsåret" nedan.

Stiftelsen Nordiska museet omfattades inte av fri entré-reformen, som infördes för övriga centralmuseer 2015, men har ändå noterat en stabil utveckling av antalet besökare sedan dess. Detta kan ses i ljuset av fortsatta satsningar på generösa öppettider och en varierad utställnings- och programverksamhet av hög kvalitet. Stiftelsen hade under 2018 totalt 689 307 besök, inräknat både verksamhets- och anläggningsbesök enligt de definitioner som Myndigheten för kulturanalys anger. Antalet verksamhetsbesök var i stort sett oförändrat jämfört med 2017 och uppgick till totalt 354 079, varav 291 972 vid museibyggnaden på Djurgården. Besök i historiska museiparker räknas inte som verksamhets- utan som anläggningsbesök. Tyresö slott hade under året ca 236 000 parkbesök, Svindersvik uppskattningsvis 80 100 och Julita gårds park ca 18 500. Totalt kan stiftelsen därmed redovisa ca 335 000 anläggningsbesök. Antalet besök på museets webbplats har ökat stadigt under de senaste åren och var 881 753 under 2018.

Stora Turismpriset, utdelat av Tillväxtverket, gick 2018 till Julita gård. Motiveringen lyder: "Vinnaren har framgångsrikt skapat ett besöksmål som tar vara på sitt historiska arv och som har skapat ett nav för samverkan och kunskapsdelning."

Till regeringens riktlinjer hör att Stiftelsen Nordiska museet ska samverka med myndigheter, ideella organisationer och det civila samhället. Denna samverkan är mycket

diversifierad och involverade under 2018 en lång rad museer både nationellt och internationellt, därtill Tyresö kommun, Katrineholms kommun, Nordiska ministerrådet, Nordiska rådet, Kungliga Djurgårdens Intressenter, universitet i Sverige och Norden, Riksantikvarieämbetet, Sveriges Hembygdsförbund samt olika intressesammanslutningar.

UTVECKLING AV VERKSAMHET, RESULTAT OCH STÄLLNING

	2018	2017	2016	2015
Intäkter (mkr)	179,5	171,6	160,3	166,7
Kostnader (mkr)	178,4	171,7	157,1	156,7
Resultat (mkr)	1,1	-0,1	3,2	10,0
Balansomslutning (mkr)	109,7	111,3	104,2	107,9
Antal verksamhetsbesök	354 079	354 948	313 887	289 719

Stiftelsens intäkter har ökat med 7,9 miljoner kronor och kostnaderna med 6,7 miljoner kronor. Ökningen av intäkterna består i huvudsak av 1 miljon kronor från en höjning av entréavgiften med 20 kronor under sommaren, 1 miljon kronor avseende en omprövning av ett momsbeslut från 2012, 2 miljoner kronor från uthyrningar och 2 miljoner kronor i ersättning från Statens Fastighetsverk efter en incident förorsakad av en byggentreprenör 2017. Motsvarande belopp (2 miljoner kronor) har också lagts ned i kostnader för arbetet med den nödvändiga saneringen. Resterande kostnadsökning hänförs till en omfattande renovering av stenterasser vid Tyresö slott.

En närmare presentation av det ekonomiska utfallet finns i resultat- och balansräkningen, kassaflödesanalysen samt noterna till dessa.

VÄSENTLIGA HÄNDELSER UNDER RÄKENSKAPSÅRET

En viktig sammansatt prioritering under 2018 har varit det fortsatta arbetet med att omvandla en äldre förvaringslokal, det s.k. dräktloftet, till ett publikt rum för barn och unga och att fortsätta färdigställandet av ett ändamålsenligt magasin för de aktuella föremålen. Detta arbete har dock försenats av en incident som inträffade 2017. I samband med byggnationer i detta magasin kom då föremål, företrädesvis stoppade möbler och lådor med folklig dräkt, att bli förorenade av betongdamm av extern part. En stor insats för att sanera föremål, lådor, hyllor och lokaler påbörjades under 2018. En uppgörelse träffades i juli gällande ersättning för de merkostnader som föroreningen orsakat.

Under året har också byggandet av den nya Västra entrén och en ny utomhusyta på museibygnadens tidigare bakgård inletts med syftet att öppna museet mot publikflödet kring Vasamuseet och Junibacken. Därtill har en ny museibutik i markplanet invigts.

Den finansiella prioriteringen av det nya rummet för barn och unga och den nya entrén ska ses i ljuset av att stiftelsen märker en ökad efterfrågan på verksamhet för skolor,

barn och unga. Stiftelsen har inte omfattats av fri entré-reformen men varit ålagd av regeringen att erbjuda fri entré för barn och unga upp till 19 år.

FÖRVÄNTAD FRAMTIDA UTVECKLING SAMT VÄSENTLIGA RISKER OCH OSÄKERHETSFAKTORER

Ökningen av regeringens bidrag uppgår till 1,54 procent för 2019. Bidraget låg 2018 på 66 procent av de totala intäkterna, 2017 på 68 procent och 2016 på 72 procent. För att bemöta den tilltagande differensen mellan bidragsökningen och de faktiska kostnadsökningarna tvingas stiftelsen arbeta med att öka den egna finansieringen och på så sätt säkra långsiktigheten i verksamheten. Den strategiska planen beskriver en resurskrävande femårsperiod fram till Nordiska museets 150-årsjubileum 2023. Förnyelsen av basutställningarna är en central prioritering som kan bekräftas av att besökarnas intresse för just dessa utställningar – kärnan i stiftelsens erbjudande – har börjat minska. Generalplanen ger möjligheter men också betydande utmaningar i och kring museibygg- naden. Främst gäller detta de stora fysiska tillgänglighetsproblem som byggnaden skapar för publiken och som varit kända länge. Vidare är behoven av byggnads-, park- och landskapsvård vid Julita gård, Tyresö slott, Svindersvik och Härkeberga kaplansgård omfattande. Höjda entréavgifter och finansiella samarbeten blir avgörande när stiftelsens publika utbud ska förnyas för att ansluta till aktuella perspektiv och möta de krav på differentierat innehåll som dagens besökare ställer. Detta innebär ett risktagande inte minst som stiftelsen hamnar i ojämn konkurrens med statliga museer med fri entré.

FORSKNING OCH UTVECKLING

Genom forskning kan Stiftelsen Nordiska museets kunskapsområden fördjupas och metoder och perspektiv kring insamling och bevarande utvecklas. Forskningen har en viktig funktion även i relation till publikmålen, där kvalitetssäkringen av utbudet är central. En arbetsgrupp har under året utvecklat diskussionen utifrån stiftelsens mål och en forskningspolicy tagits fram. En forskningschef har tillsatts med tillträde under 2019.

Två av de forskningsprojekt som leds av Nordiska museet exemplifierar hur förvaltning och kunskapsuppbyggnad kan hänga samman: dels *Vardagens bilder och berättelser*, som förväntas skapa djupare kunskaper om museets bildsamlingar och frågelistor genom digitalisering och metodutveckling, dels det pionjärartade och samnordiska projektet *Collecting Social Photo*, vars syfte är att utveckla metoder för insamling och bevarande av digitala vardagsbilder, företrädesvis från sociala medier. Ett tredje projekt som Nordiska museet deltar i, *Bekönade rum*, har en motsvarande ambition.

Under 2016 tillsattes tjänsten som Hallwylsk gästprofessor för en treårig period med forskningstemat *Människor i Arktis i ljuset av klimatförändringarna*. Tjänsten har möjliggjorts genom samfinansiering med Stockholms universitet, då den Hallwylska donationens avkastningar inte räcker till en heltidsprofessur. Ordningen gör att forskningen kan

bedrivs på heltid och har under 2018 gett nya resultat, dels i form av innehållsliga bidrag till utställningen *Arktis – medan isen smälter* och dels i arbetet med den kommenterande katalogen *Arktiska spår: Natur och kultur i rörelse*, som baseras på ett undersökande forskningsseminarium och på museets samlingar. Utställningen öppnar och publikationen lanseras hösten 2019. Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande (Formas) har beviljat utställningen 2 miljoner kronor med följande motivering:

Projektet har stor relevans för målgrupperna samt en betydande vetenskaplig kvalitet. De smältande iskapporna vid polerna är ett av de stora ödesproblemen, det gör projektet konkret och högst relevant för hållbarhetsmålen. Anslutningen till museets samlingar, med inventering och utforskande av dessa är föredömlig. Det konstnärliga och poetiska som skall användas i utställningen är en tillgång, och en fysisk utställning har god möjlighet att nå och appellera till målgrupperna. Projektet är väl bemannat med både personal inom Nordiska museet och externa medarbetare. Planen för genomförande är tydlig och realistisk. Slutbedömningen är att detta är ett mycket bra projekt vars genomförande inte bara kommer att bli verklighet utan också väl kommer att möta syfte och mål med utlysningen.

HÅLLBARHETSUPPLYSNINGAR

Stiftelsen verkar för en bättre miljö inom ramarna för Agenda 2030. Ett miljöledningssystem fördelar ansvar samt prioriterar, kommunicerar, följer upp och kontrollerar insatserna. I detta ingår en årlig miljörapportering till Naturvårdsverket. Stiftelsens fortsatta systematiska varumärkesarbete omfattar konkreta åtgärder enligt denna ambition.

Under 2018 har ett energieffektiviseringsprojekt påbörjats i huvudbyggnaden på Djurgården, där en övergång till LED-belysning kommer att minska energiförbrukningen drastiskt. Användningen av elektricitet är till 100 procent miljömärkt (Bra miljöval/Naturskyddsföreningen). Den nya museibutiken har ett fokus på produkter med kopplingar till samlingarna och har utvecklats med särskild hänsyn till hållbarhet och närbelägen tillverkning. I huvudbyggnaden samarbetar museet även med restaurangen (som drivs på entreprenad) kring dess hållbarhetsprofil.

Stiftelsen representeras i Kungliga Djurgårdens Intressenters särskilda hållbarhetsgrupp. Under året har ett antal initiativ tagits för att minska medlemmarnas klimatpåverkan.

Vid Julita gård avsätter stiftelsen, genom ett naturvårdsavtal med Skogsstyrelsen, ett 3,5 hektar stort skogsområde vars höga naturvärden ska skyddas under femtio år.

TILLSTÅNDS- ELLER ANMÄLNINGSPLIKTIG VERKSAMHET ENLIGT MILJÖBALKEN

Nordiska museet använder köldmedium i ett serverrum, två frysanläggningar för konservering, i acetat- och nitratarkiven, i anslutning till restaurangen i museibygnaden samt i restaurangen i västra flygeln på Tyresö slott.

RESULTATRÄKNING

<i>Belopp i tkr</i>	<i>Not</i>	<i>2018</i>	<i>2017</i>
Verksamhetsintäkter			
Gåvor och bidrag	2	15 013	14 494
Nettoomsättning	3	45 858	39 423
Statligt bidrag		118 640	117 605
Summa verksamhetsintäkter		<u>179 511</u>	<u>171 522</u>
Verksamhetskostnader			
Handelsvaror		-3 137	-3 374
Övriga externa kostnader	4	-84 443	-78 504
Personalkostnader	5	-86 181	-85 424
Avskrivningar av anläggningstillgångar	6	-4 647	-4 254
Summa verksamhetskostnader	7	<u>-178 408</u>	<u>-171 556</u>
Verksamhetsresultat		1 103	-34
Resultat från finansiella poster			
Ränteintäkter och liknande resultatposter	8	94	60
Räntekostnader och liknande resultatposter	9	-143	-163
Resultat efter finansiella poster		<u>1 054</u>	<u>-137</u>
Årets resultat		<u>1 054</u>	<u>-137</u>

BALANSRÄKNING

<i>Belopp i tkr</i>	<i>Not</i>	<i>2018-12-31</i>	<i>2017-12-31</i>
TILLGÅNGAR			
Anläggningstillgångar			
<i>Materiella anläggningstillgångar</i>			
Byggnader och mark	10	47 272	49 402
Maskiner och andra tekniska anläggningar	11	10 587	10 894
Inventarier, verktyg och installationer	12	2 489	1 499
Pågående nyanläggningar och förskott avseende materiella anläggningstillgångar	13	4 109	1 391
		<u>64 457</u>	<u>63 186</u>
<i>Finansiella anläggningstillgångar</i>			
Andra långfristiga värdepappersinnehav	14	195	195
		<u>195</u>	<u>195</u>
Summa anläggningstillgångar		64 652	63 381
Omsättningstillgångar			
<i>Varulager m m</i>			
Färdiga varor och handelsvaror	15	1 192	828
		<u>1 192</u>	<u>828</u>
<i>Kortfristiga fordringar</i>			
Kundfordringar	16	1 082	1 522
Övriga fordringar		4 807	6 257
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	17	4 153	3 792
		<u>10 042</u>	<u>11 571</u>
<i>Kortfristiga placeringar</i>	23	11 236	4 236
<i>Kassa och bank</i>			
Kassa och bank	23	22 586	31 266
		<u>22 586</u>	<u>31 266</u>
Summa omsättningstillgångar		45 056	47 901
SUMMA TILLGÅNGAR		109 708	111 282

BALANSRÄKNING

<i>Belopp i tkr</i>	<i>Not</i>	<i>2018-12-31</i>	<i>2017-12-31</i>
EGET KAPITAL OCH SKULDER			
<i>Eget kapital</i>			
<i>Bundet eget kapital</i>			
Stiftelsekapital		10 980	10 980
		<u>10 980</u>	<u>10 980</u>
<i>Fritt eget kapital</i>			
Ändamålsbestämda medel		27 862	29 051
Balanserat resultat		27 189	26 145
Årets resultat		1 054	-137
		<u>56 105</u>	<u>55 059</u>
		67 085	66 039
<i>Långfristiga skulder</i>			
Övriga skulder till kreditinstitut	18	14 667	16 000
		<u>14 667</u>	<u>16 000</u>
<i>Kortfristiga skulder</i>			
Skulder till kreditinstitut		1 333	1 333
Checkräkningskredit	19	–	–
Leverantörsskulder		9 893	12 709
Skuld erhållna ej nyttjade bidrag	20	5 341	1 439
Övriga skulder		4 402	5 656
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	21	6 987	8 106
		<u>27 956</u>	<u>29 243</u>
SUMMA EGET KAPITAL OCH SKULDER		109 708	111 282

RAPPORT ÖVER FÖRÄNDRINGAR I EGET KAPITAL

	Stiftelse- kapital	Ändamåls- bestämt kapital fastighets- fond	Ändamåls- bestämt kapital övrigt	Balanserat resultat inkl årets resultat
<i>Eget kapital</i>				
Ingående balans	10 980	20 000	9 051	26 008
Årets resultat				1 054
Ränta ändamålsbestämda medel		–	–8	
Förändring ändamålsbestämt kapital	–		–1 181	1 181
Vid årets utgång	10 980	20 000	7 862	28 243

KASSAFLÖDESANALYS

Belopp i tkr	2018	2017
Den löpande verksamheten		
Resultat efter finansiella poster	22 1 054	-137
Justering för poster som inte ingår i kassaflödet	24 4 638	4 254
	5 692	4 117
Kassaflöde från den löpande verksamheten före förändringar av rörelsekapital		
	5 692	4 117
<i>Förändringar i rörelsekapital</i>		
Ökning(-)/Minskning(+) av varulager	-364	266
Ökning(-)/Minskning(+) av rörelsefordringar	1 530	-2 455
Ökning(+)/Minskning(-) av rörelseskulder	-1 286	8 584
Kassaflöde från den löpande verksamheten	5 572	10 512
Investeringsverksamheten		
Förvärv av materiella anläggningstillgångar	-5 919	-2 204
Avyttring av materiella anläggningstillgångar	–	–
Kassaflöde från investeringsverksamheten	-5 919	-2 204
Finansieringsverksamheten		
Upptagna lån	–	–
Amortering av lån	-1 333	-1 333
Kassaflöde från finansieringsverksamheten	-1 333	-1 333
Årets kassaflöde	-1 680	6 975
Likvida medel vid årets början	35 502	28 527
Likvida medel vid årets slut	23 33 822	35 502

NOTER

Belopp i tkr om inget annat anges.

Not 1 Redovisningsprinciper

Årsredovisningen har upprättats i enlighet med årsredovisningslagen och enligt Bokföringsnämndens allmänna råd BFNAR 2012:1 Årsredovisning och koncernredovisning (K3).

Tillgångar, avsättningar och skulder har värderats till anskaffningsvärden om inget annat anges nedan.

Tillgångar

Tillgångar som inte redovisas

Nordiska museets samlingar är gigantiska och omfattar föremål, arkivalier, bilder, fotografier, böcker, kulturmiljöer och markinnehav. Museisamlingarna förvaltas för allmänhetens räkning och kan inte ses som realiserbara tillgångar och redovisas därför inte i balansräkningen.

Materiella anläggningstillgångar

Materiella anläggningstillgångar redovisas till anskaffningsvärde minskat med ackumulerade avskrivningar och nedskrivningar. I anskaffningsvärdet ingår förutom inköpspriset även utgifter som är direkt hänförliga till förvärvet.

Tillkommande utgifter

Tillkommande utgifter som uppfyller tillgångskriteriet räknas in i tillgångens redovisade värde. Utgifter för löpande underhåll och reparationer redovisas som kostnader när de uppkommer.

För byggnader har skillnaden i förbrukningen av betydande komponenter bedömts vara väsentlig. Byggnader har därför delats upp i komponenter vilka skrivs av separat.

Avskrivningar

Avskrivning sker linjärt över tillgångens beräknade nyttjandeperiod eftersom det återspeglar den förväntade förbrukningen av tillgångens framtida ekonomiska fördelar. Avskrivningen redovisas som kostnad i resultaträkningen.

	<i>Nyttjandeperiod</i>
Byggnader	10 - 50 år
Maskiner och andra tekniska anläggningar	5 - 10 år
Inventarier, verktyg och installationer	3 år

Leasing

Alla leasingavtal redovisas som operationella leasingavtal.

Operationella leasingavtal

Leasingavgifterna enligt operationella leasingavtal, inklusive förhöjd förstagångshyra men exklusive utgifter för tjänster som försäkring och underhåll, redovisas som kostnad linjärt över leasingperioden.

Varulager

Varulagret är upptaget till det lägsta av anskaffningsvärdet och nettoförsäljningsvärdet. Därvid har inkuransrisk beaktats. Anskaffningsvärdet beräknas enligt först in- först ut- principen. I anskaffningsvärdet ingår förutom utgifter för inköp även utgifter för att bringa varorna till deras aktuella plats och skick.

Finansiella tillgångar och skulder

Finansiella tillgångar och skulder redovisas i enlighet med kapitel 11 (Finansiella instrument värderade utifrån anskaffningsvärdet) i BFNAR 2012:1.

Redovisning i och borttagande från balansräkningen

En finansiell tillgång eller finansiell skuld tas upp i balansräkningen när stiftelsen blir part i instrumentets avtalsmässiga villkor. En finansiell tillgång tas bort från balansräkningen när den avtalsenliga rätten till kassaflödet från tillgången har upphört eller reglerats. Detsamma gäller när de risker och fördelar som är förknippade med innehavet i allt väsentligt överförs till annan part och stiftelsen inte längre har kontroll över den finansiella tillgången. En finansiell skuld tas bort från balansräkningen när den avtalade förpliktelsen fullgjorts eller upphört.

Värdering av finansiella tillgångar

Finansiella tillgångar värderas vid första redovisningstillfället till anskaffningsvärde, inklusive eventuella transaktionsutgifter som är direkt hänförliga till förvärvet av tillgången.

Finansiella omsättningstillgångar värderas efter första redovisningstillfället till det lägsta av anskaffningsvärdet och nettoförsäljningsvärdet på balansdagen.

Kundfordringar och övriga fordringar som utgör omsättningstillgångar värderas individuellt till det belopp som beräknas inflyta.

Intäkter

Det inflöde av ekonomiska fördelar som stiftelsen erhållit eller kommer att erhålla för egen räkning redovisas som intäkt. Intäkter värderas till verkliga värdet av det som erhållits eller kommer att erhållas, med avdrag för rabatter.

Gåvor och bidrag

En transaktion i vilken stiftelsen tar emot en tillgång eller en tjänst som har ett värde utan att ge tillbaka motsvarande värde i utbyte är en gåva eller ett erhållet bidrag. Om tillgången eller tjänsten erhålls därför att stiftelsen uppfyllt eller kommer att uppfylla vissa villkor och om stiftelsen har en skyldighet att återbetala till motparten om villkoren inte uppfylls, är det ett erhållet bidrag. Är det inget bidrag är det en gåva.

Gåvor

Gåvor redovisas som huvudregel som intäkt när de erhålls.

En gåva som intäktsförts redovisas antingen som en tillgång eller en kostnad beroende på om gåvan förbrukas direkt eller inte. Gåvor som stiftelsen avser att stadigvarande bruka i verksamheten redovisas som anläggningstillgångar. Övriga gåvor redovisas som omsättningstillgångar.

Gåvor värderas som huvudregel till verkligt värde.

I de fall stiftelsen lämnat en ersättning för att erhålla gåvan minskas gåvans värde med ersättningen.

Bidrag

Bidrag redovisas som intäkt när villkoren för att erhålla bidraget uppfyllts. Erhållna bidrag redovisas som skuld till dess villkoren för att erhålla bidraget uppfylls.

Erhållna bidrag värderas till det verkliga värdet av den tillgång som stiftelsen fått eller kommer att få.

Nettoomsättning

Intäkt vid försäljning av varor redovisas normalt vid försäljningstillfället.

Försäljning av varor

Vid försäljning av varor redovisas intäkten vid leverans.

Ränta och utdelning

Intäkt redovisas när de ekonomiska fördelarna som är förknippade med transaktionen sannolikt kommer att tillfalla företaget samt när inkomsten kan beräknas på ett tillförlitligt sätt.

Ränta redovisas som intäkt enligt effektivräntemetoden.

Utdelning redovisas när behörigt organ har fattat beslut om att utdelning ska lämnas.

Not 2 Gåvor och bidrag

<i>Gåvor och bidrag som redovisats som intäkt</i>	<u>2018</u>	<u>2017</u>
Gåvor och bidrag:		
Gåvor	4	5
EU	–	385
Staten	1 172	501
Arbetsförmedling	2 360	2 471
Kommun	501	1
Övriga externa bidrag	<u>10 976</u>	<u>11 131</u>
	15 013	14 494

Not 3 Nettoomsättning per rörelsegren

	<u>2018</u>	<u>2017</u>
<i>Nettoomsättning per rörelsegren</i>		
Publika intäkter	21 044	20 050
Hysesintäkter	12 237	9 719
Försäljningsintäkter	8 061	9 073
Övriga intäkter	<u>4 516</u>	<u>580</u>
	45 858	39 423

Not 4 Övriga externa kostnader

	<u>2018</u>	<u>2017</u>
Lokalkostnader	-42 544	-34 433
Driftskostnader	<u>-41 899</u>	<u>-44 072</u>
	-84 443	-78 504

Not 5 Anställda, personalkostnader och arvoden till nämnd och revisorer

Medelantalet anställda	2018		2017	
		varav män		varav män
Sverige	140	41%	149	38%

Redovisning av könsfördelning i företagsledning

	2018-12-31 Andel kvinnor	2017-12-31 Andel kvinnor
Nämnden	57%	57%
Övriga ledande befattningshavare	75%	70%

Löner och andra ersättningar samt sociala kostnader, inklusive pensionskostnader

	2018	2017
Löner och ersättningar	55 896	56 987
Sociala kostnader	27 523	25 767
(varav pensionskostnad) 1)	(5 781)	(5 489)

1) Av stiftelsens pensionskostnader avser 697 (650) gruppen nämnd.
Samtliga pensionskostnader avser premier i avgiftsbestämda pensionsplaner.

Löner och andra ersättningar fördelade mellan nämndledamöter m.fl. och övriga anställda

	2018		2017	
	Nämnd och styresman	Övriga anställda	Nämnd och styresman	Övriga anställda
Löner och andra ersättningar	1 404	54 492	1 361	55 626

Avgångsvederlag

Uppsägningstid för styresmannen från Stiftelsen Nordiska museets sida är 12 månader.

Arvode och kostnadsersättning till revisorer

	2018	2017
<i>KPMG AB</i>		
Revisionsuppdrag	206	256
Andra uppdrag	61	146

Med revisionsuppdrag avses lagstadgad revision av årsredovisningen och bokföringen samt nämndens och styresmannens förvaltning samt revision och annan granskning utförd i enlighet med överenskommelse eller avtal.

Detta inkluderar övriga arbetsuppgifter som det ankommer på bolagets revisor att utföra samt rådgivning eller annat biträde som föränsas av iakttagelser vid sådan granskning eller genomförandet av sådana övriga arbetsuppgifter.

Not 6 Avskrivningar av materiella och immateriella anläggningstillgångar

	2018	2017
<i>Avskrivningar enligt plan fördelade per tillgång</i>		
Byggnader och mark	2 130	2 151
Maskiner och andra tekniska anläggningar	1 504	1 213
Inventarier, verktyg och installationer	1 013	890
	<u>4 647</u>	<u>4 254</u>

Not 7 Operationell leasing**Leasingavtal där stiftelsen är leasetagare**

	<u>2018-12-31</u>	<u>2017-12-31</u>
<i>Framtida minimileaseavgifter avseende icke uppsägningsbara operationella leasingavtal</i>		
Inom ett år	–	222
Mellan ett och fem år	–	444
	–	666
	<u>2018</u>	<u>2017</u>
Räkenskapsårets kostnadsförda leasingavgifter	147	79

Not 8 Ränteintäkter och liknande resultatposter

	<u>2018</u>	<u>2017</u>
Ränteintäkter, övriga	2	1
Övrigt	92	59
	94	60

Not 9 Räntekostnader och liknande resultatposter

	<u>2018</u>	<u>2017</u>
Räntekostnader, övriga	-85	-91
Övrigt	-58	-72
	-143	-163

Not 10 Byggnader och mark

	<u>2018-12-31</u>	<u>2017-12-31</u>
<i>Akkumulerade anskaffningsvärden</i>		
Vid årets början	63 013	63 013
Vid årets slut	63 013	63 013
<i>Akkumulerade avskrivningar</i>		
Vid årets början	-13 611	-11 459
Årets avskrivning	-2 130	-2 152
Vid årets slut	-15 741	-13 611
Redovisat värde vid årets slut	47 272	49 402

Not 11	Maskiner och andra tekniska anläggningar		
		2018-12-31	2017-12-31
<i>Akkumulerade anskaffningsvärden</i>			
Vid årets början		21 855	21 652
Nyanskaffningar		1 197	203
Avyttringar och utrangeringar		-100	–
Vid årets slut		<u>22 952</u>	<u>21 855</u>
<i>Akkumulerade avskrivningar</i>			
Vid årets början		-10 961	-9 748
Återförda avskrivningar på avyttringar och utrangeringar		100	–
Årets avskrivning		-1 504	-1 213
Vid årets slut		<u>-12 365</u>	<u>-10 961</u>
Redovisat värde vid årets slut		10 587	10 894

Not 12	Inventarier, verktyg och installationer		
		2018-12-31	2017-12-31
<i>Akkumulerade anskaffningsvärden</i>			
Vid årets början		11 499	10 889
Nyanskaffningar		2 002	610
Avyttringar och utrangeringar		-129	–
Vid årets slut		<u>13 372</u>	<u>11 499</u>
<i>Akkumulerade avskrivningar</i>			
Vid årets början		-10 000	-9 111
Återförda avskrivningar på avyttringar och utrangeringar		129	–
Årets avskrivning på anskaffningsvärden		-1 012	-889
Vid årets slut		<u>-10 883</u>	<u>-10 000</u>
Redovisat värde vid årets slut		2 489	1 499

Not 13	Pågående nyanläggningar och förskott avseende materiella anläggningstillgångar		
		2018-12-31	2017-12-31
Vid årets början		1 391	–
Investeringar		2 718	1 391
Redovisat värde vid årets slut		<u>4 109</u>	<u>1 391</u>

Not 14	Andra långfristiga värdepappersinnehav		
		2018-12-31	2017-12-31
<i>Akkumulerade anskaffningsvärden</i>			
Vid årets början		195	195
Redovisat värde vid årets slut		<u>195</u>	<u>195</u>

Not 15	Varulager m m	<i>2018-12-31</i>	<i>2017-12-31</i>
	Varulager redovisat till anskaffningsvärde	1 192	828

Not 16	Kortfristiga fordringar	<i>2018-12-31</i>	<i>2017-12-31</i>
	Fordringar som förfaller senare än ett år från balansdagen:	–	–

Not 17	Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	<i>2018-12-31</i>	<i>2017-12-31</i>
	Förutbetalda hyresutgifter	2 985	2 891
	Övriga poster	1 168	901
		<u>4 153</u>	<u>3 792</u>

Not 18	Långfristiga skulder	<i>2018-12-31</i>	<i>2017-12-31</i>
	Skulder som förfaller senare än ett år från balansdagen		
	Övriga skulder till kreditinstitut	14 667	16 000
	Skulder som förfaller senare än fem år från balansdagen		
	Övriga skulder till kreditinstitut	8 002	9 335

Not 19	Checkräkningskredit	<i>2018-12-31</i>	<i>2017-12-31</i>
	Beviljad kreditlimit	7 500	7 500
	Outnyttjad del	<u>-7 500</u>	<u>-7 500</u>
	Utnyttjat kreditbelopp	–	–

Not 20 Skuld erhållna ej nyttjade bidrag

I posten ingår skulder avseende offentliga bidrag med 2 979 (977).

Not 21	Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	
	2018-12-31	2017-12-31
Upplupna semesterlöner	5 158	5 288
Övriga poster	<u>1 829</u>	<u>2 818</u>
	6 987	8 106

Not 22	Betalda räntor och erhållen utdelning	
	2018	2017
Erhållen utdelning	92	56
Erhållen ränta	-	1
Erlagd ränta	-143	-163

Not 23	Likvida medel	
	2018-12-31	2017-12-31
<i>Följande delkomponenter ingår i likvida medel:</i>		
Kassamedel	173	205
Banktillgodohavanden	22 413	31 061
Kortfristiga placeringar, jämförbara med likvida medel	<u>11 236</u>	<u>4 236</u>
	33 822	35 502

Ovanstående poster har klassificerats som likvida medel med utgångspunkten att:

- De har en obetydlig risk för värdefluktuationer.
- De kan lätt omvandlas till kassamedel.
- De har en löptid om högst 3 månader från anskaffningstidpunkten.

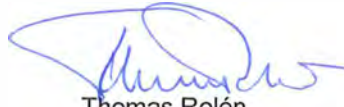
Not 24	Ovriga upplysningar till kassaflödesanalysen	
Justeringar för poster som inte ingår i kassaflödet m m	2018	2017
Avskrivningar	4 647	4 254
Övriga ej kassaflödespåverkande poster	<u>-9</u>	<u>-</u>
	4 638	4 254

Not 25	Ställda säkerheter och eventalförpliktelser	
	2018-12-31	2017-12-31
Ställda säkerheter	Inga	Inga
Eventalförpliktelser	Inga	Inga

Stockholm den 15 februari 2019

Lena Sommestad
Ordförande

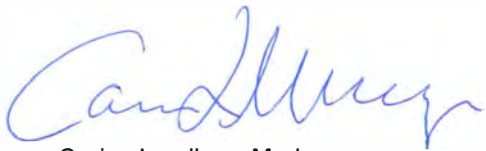
Thomas Rolén
Vice ordförande

Kjell-Åke Aronsson

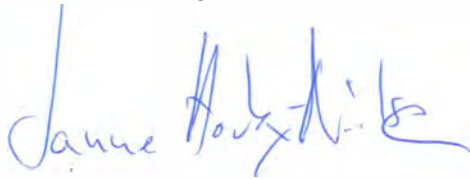
Cajsa Lagerkvist

Carina Lundberg Markow

Sverker Sörlin

Sanne Houby-Nielsen
Styresman

Min revisionsberättelse har lämnats den 20 februari 2019

Anna Landerholm Granberg
Auktoriserad revisor

Revisionsberättelse

Till nämnden i Stiftelsen Nordiska museet, org. nr 802002-4686

Rapport om årsredovisningen

Uttalanden

Jag har utfört en revision av årsredovisningen för Stiftelsen Nordiska museet för år 2018. Stiftelsens årsredovisning ingår på sidorna 1-18 i detta dokument.

Enligt min uppfattning har årsredovisningen upprättats i enlighet med årsredovisningslagen och ger en i alla väsentliga avseenden rättvisande bild av stiftelsens finansiella ställning per den 31 december 2018 och av dess finansiella resultat och kassaflöde för året enligt årsredovisningslagen. Förvaltningsberättelsen är förenlig med årsredovisningens övriga delar.

Grund för uttalanden

Jag har utfört revisionen enligt International Standards on Auditing (ISA) och god revisionssed i Sverige. Mitt ansvar enligt dessa standarder beskrivs närmare i avsnittet Revisorns ansvar. Jag är oberoende i förhållande till stiftelsen enligt god revisions sed i Sverige och har i övrigt fullgjort mitt yrkesetiska ansvar enligt dessa krav.

Jag anser att de revisionsbevis jag har inhämtat är tillräckliga och ändamålsenliga som grund för mina uttalanden.

Annan information än årsredovisningen

Detta dokument innehåller även annan information än årsredovisningen och återfinns på sidorna 21-58. Den andra informationen består också av Förord samt Om Stiftelsen Nordiska Museet. Det är nämnden och styresmannen som har ansvaret för denna andra information.

Mitt uttalande avseende årsredovisningen omfattar inte denna information och jag gör inget uttalande med bestyrkande avseende denna andra information.

I samband med min revision av årsredovisningen är det mitt ansvar att läsa den information som identifieras ovan och överväga om informationen i väsentlig utsträckning är oförenlig med årsredovisningen. Vid denna genomgång beaktar jag även den kunskap jag i övrigt inhämtat under revisionen samt bedömer om informationen i övrigt verkar innehålla väsentliga felaktigheter.

Om jag, baserat på det arbete som har utförts avseende denna information, drar slutsatsen att den andra informationen innehåller en väsentlig felaktighet, är jag skyldig att rapportera detta. Jag har inget att rapportera i det avseendet.

Nämndens ansvar

Det är nämnden som har ansvaret för att årsredovisningen upprättas och att den ger en rättvisande bild enligt årsredovisningslagen. Nämnden ansvarar även för den interna kontroll som den bedömer är nödvändig för att upprätta en årsredovisning som inte innehåller några väsentliga felaktigheter, vare sig dessa beror på oegentligheter eller misstag.

Vid upprättandet av årsredovisningen ansvarar nämnden för bedömningen av stiftelsens förmåga att fortsätta verksamheten. Den uppger, när så är tillämpligt, om förhållanden som kan påverka förmågan att fortsätta verksamheten och att använda antagandet om fortsatt drift. Antagandet om fortsatt drift tillämpas dock inte om nämnden avser att likvidera stiftelsen, upphöra med verksamheten eller inte har något realistiskt alternativ till att göra något av detta.

Revisorns ansvar

Mina mål är att uppnå en rimlig grad av säkerhet om huruvida årsredovisningen som helhet inte innehåller några väsentliga felaktigheter, vare sig dessa beror på oegentligheter eller misstag, och att lämna en revisionsberättelse som innehåller mina uttalanden. Rimlig säkerhet är en hög grad av säkerhet, men är ingen garanti för att en revision som utförs enligt ISA och god revisions sed i Sverige alltid kommer att upptäcka en väsentlig felaktighet om en sådan finns. Felaktigheter kan uppstå på grund av oegentligheter eller misstag och anses vara väsentliga om de enskilt eller tillsammans rimligen kan förväntas påverka de ekonomiska beslut som användare fattar med grund i årsredovisningen.

Som del av en revision enligt ISA använder jag professionellt omdöme och har en professionellt skeptisk inställning under hela revisionen. Dessutom:

— identifierar och bedömer jag riskerna för väsentliga felaktigheter i årsredovisningen, vare sig dessa beror på oegentligheter eller misstag, utformar och utför granskningsåtgärder bland annat utifrån dessa risker och inhämtar revisionsbevis som är tillräckliga och ändamålsenliga för att utgöra en grund för mina uttalanden. Risken för att inte upptäcka en väsentlig felaktighet till följd av oegentligheter är högre än för en väsentlig felaktighet som beror på misstag, eftersom oegentligheter kan innefatta agerande i maskopi, förfalskning, avsiktliga utelämnanden, felaktig information eller åsidosättande av intern kontroll.

- skaffar jag mig en förståelse av den del av stiftelsens interna kontroll som har betydelse för min revision för att utforma granskningsåtgärder som är lämpliga med hänsyn till omständigheterna, men inte för att uttala mig om effektiviteten i den interna kontrollen.
- utvärderar jag lämpligheten i de redovisningsprinciper som används och rimligheten i nämndens uppskattningar i redovisningen och tillhörande upplysningar.
- drar jag en slutsats om lämpligheten i att nämnden använder antagandet om fortsatt drift vid upprättandet av årsredovisningen. Jag drar också en slutsats, med grund i de inhämtade revisionsbevisen, om huruvida det finns någon väsentlig osäkerhetsfaktor som avser sådana händelser eller förhållanden som kan leda till betydande tvivel om stiftelsens förmåga att fortsätta verksamheten. Om jag drar slutsatsen att det finns en väsentlig osäkerhetsfaktor, måste jag i revisionsberättelsen fästa uppmärksamheten på upplysningarna i årsredovisningen om den väsentliga osäkerhetsfaktorn eller, om sådana upplysningar är otillräckliga, modifiera uttalandet om årsredovisningen. Mina slutsatser baseras på de revisionsbevis som inhämtas fram till datumet för revisionsberättelsen. Dock kan framtida händelser eller förhållanden göra att en stiftelse inte längre kan fortsätta verksamheten.
- utvärderar jag den övergripande presentationen, strukturen och innehållet i årsredovisningen, däribland upplysningarna, och om årsredovisningen återger de underliggande transaktionerna och händelserna på ett sätt som ger en rättvisande bild.

Jag måste informera nämnden om bland annat revisionens planerade omfattning och inriktning samt tidpunkten för den. Jag måste

också informera om betydelsefulla iakttagelser under revisionen, däribland de eventuella betydande brister i den interna kontrollen som jag identifierat.

Rapport om andra krav enligt lagar och andra författningar

Uttalande

Jag över min revision av årsredovisningen har jag även utfört en revision av nämndens förvaltning för Stiftelsen Nordiska museet år 2018.

Enligt min uppfattning har någon styrelseledamot inte handlat i strid med stiftelselagen, stiftelseförordnandet eller årsredovisningslagen.

Grund för uttalande

Jag har utfört revisionen enligt god revisionssed i Sverige. Mitt ansvar enligt denna beskrivs närmare i avsnittet Revisorns ansvar. Jag är oberoende i förhållande till stiftelsen enligt god revisorssed i Sverige och har i övrigt fullgjort mitt yrkesetiska ansvar enligt dessa krav.

Jag anser att de revisionsbevis jag har inhämtat är tillräckliga och ändamålsenliga som grund för mitt uttalande.

Nämndens ansvar

Det är nämnden som har ansvaret för förvaltningen enligt stiftelselagen och stiftelseförordnandet.

Revisorns ansvar

Mitt mål beträffande revisionen av förvaltningen, och därmed mitt uttalande, är att inhämta revisionsbevis för att med en rimlig grad av säkerhet kunna bedöma om någon styrelseledamot i något väsentligt avseende:

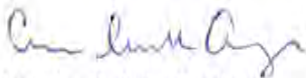
- företagit någon åtgärd eller gjort sig skyldig till någon försummelse som kan föranleda ersättningskyldighet mot stiftelsen eller om det finns skäl för entledigande, eller
- på något annat sätt handlat i strid med stiftelselagen, stiftelseförordnandet eller årsredovisningslagen.

Rimlig säkerhet är en hög grad av säkerhet, men ingen garanti för att en revision som utförs enligt god revisionssed i Sverige alltid kommer

att upptäcka åtgärder eller försummelser som kan föranleda ersättningskyldighet mot stiftelsen.

Som en del av en revision enligt god revisionssed i Sverige använder jag professionellt omdöme och har en professionellt skeptisk inställning under hela revisionen. Granskningen av förvaltningen grundar sig främst på revisionen av räkenskaperna. Vilka tillkommande granskningsåtgärder som utförs baseras på min professionella bedömning med utgångspunkt i risk och väsentlighet. Det innebär att jag fokuserar granskningen på sådana åtgärder, områden och förhållanden som är väsentliga för verksamheten och där avsteg och överträdelser skulle ha särskild betydelse för stiftelsens situation. Jag går igenom och prövar fattade beslut, beslutsunderlag, vidtagna åtgärder och andra förhållanden som är relevanta för mitt uttalande.

Stockholm den 20 februari 2019

Anna Landerholm Granberg

Auktoriserad revisor

Stiftelsen Nordiska museet är, alltsedan de första utställningarna öppnade 1873 och stiftelsen grundades 1880, en central kulturinstitution i Sverige och bedriver en bred verksamhet ur ett nationellt och internationellt perspektiv. Museet har till uppgift att bevara och levandegöra minnet av liv och arbete i Sverige, företrädesvis för tiden efter 1520. Ansvarsområdet omfattar hela det kulturhistoriska fältet utom de delar som har hänförs till andra institutioner. Verksamheten utgår från stiftelsens stadgar och från de årliga riktlinjer som är knutna till regeringens bidrag. Den förhåller sig även till regeringens nationella kulturpolitiska mål.

Stiftelsen Nordiska museet förvaltar, tillgängliggör och skapar ny kunskap dels utifrån föremåls- och arkivsamlingar samt byggnader och historiska parker och landskap, dels genom en fortlöpande insamling, dokumentation och forskning. Detta sker såväl internt som genom olika samarbeten och i direktkontakt med besökare och användare. Kunskapsuppbyggnaden följer museets profilområden och rör exempelvis dräkt och modehistoria, mathistoria och slott- och herrgårdshistoria. Utveckling av metoder och infrastrukturer sker bl.a. genom digitalisering av kulturhistoriska samlingar och dokumentation av viktiga samtidshändelser på digitala insamlingsplattformar.

Forskning bedrivs företrädesvis med hjälp av externa medel samt genom ett finansiellt samarbete med Stockholms universitet kring en treårig gästprofessur under åren 2017–2019, där stiftelsen står för halva kostnaden, delvis finansierat av den Hallwylska donationen. I slutet av 2018 tillsattes en forskningschef.

Stiftelsen Nordiska museet har betydande och omfattande kulturhistoriska samlingar sett i både nationellt och internationellt perspektiv. Samlingsförvaltningen är en central aktivitet som inbegriper både digital och analog hantering och kontroll och syftar till ett långsiktigt bevarande och ett ökat tillgängliggörande. Utöver vård av samlingar bedriver stiftelsen en omfattande byggnadsvård och underhåll och utveckling av parker och landskap. En särskild insats under 2018 har varit att fortsätta den omfattande restaurering av stenterrasserna vid Tyresö slott som projekterades under 2016 och påbörjades 2017.

Stiftelsen tillgängliggör forskningsresultat, kunskap och samlingar för en nationell och internationell publik genom utställningar, visningar, programpunkter, utlån, publikationer, digitala och sociala medier, seminarier, föreläsningar m.m. Under 2018 var de mest uppskattade programpunkterna *Kulturnatten* den 21 april, museets högtidsdag den 24 oktober, då museet även bjöd på fri entré, och *Jul på museet*. Museets stora julsatsning sammanför månadens olika högtider med början första advent och avslutning på tjugondedag jul. Öppethållande alla årets dagar och utvidgade dagliga öppettider sommartid, samt att museet erbjuder fri entré för alla en eftermiddag i veckan, har behållits från

2017. Detta tillsammans med satsningen på synlighet och engagemang i sociala medier understryker det publikfokus som genomsyrar stiftelsens arbete.

Under 2018 har planeringen, påbörjad 2016, av den fysiska miljön i form av den s.k. generalplanen för museibygnaden på Djurgården fortsatt. Generalplanen syftar till att göra besöksupplevelsen mer attraktiv för flertalet målgrupper, höja kvaliteten, förbättra tillgängligheten samt nylansera byggnaden som arkitekturhistorisk ikon. Bland förändringarna finns väsentligt utökade ytor för barn och förbättrade resurser för besökare med funktionsnedsättning. Utvecklingsarbetet, planeringen och byggprojekteringen beskrivs vidare under rubriken "Väsentliga händelser under räkenskapsåret" ovan.

Stiftelsen Nordiska museet omfattades inte av fri entré-reformen, som infördes för övriga centralmuseer 2015, men har ändå noterat en stabil utveckling av antalet besökare sedan dess. Detta kan ses i ljuset av fortsatta satsningar på generösa öppettider och en varierad utställnings- och programverksamhet av hög kvalitet. Stiftelsen hade under 2018 totalt 689 307 besök, inräknat både verksamhets- och anläggningsbesök enligt de definitioner som Myndigheten för kulturanalys anger. Antalet verksamhetsbesök var i stort sett oförändrat jämfört med 2017 och uppgick till totalt 354 079, varav 291 972 vid museibygnaden på Djurgården. Besök i historiska museiparker räknas inte som verksamhets- utan som anläggningsbesök. Tyresö slott hade under året ca 236 000 parkbesök, Svindersvik uppskattningsvis 80 100 och Julita gårds park ca 18 500. Totalt kan stiftelsen därmed redovisa ca 335 000 anläggningsbesök. Antalet besök på museets webbplats har ökat stadigt under de senaste åren och var 881 753 under 2018.

Stora Turismpriset, utdelat av Tillväxtverket, gick 2018 till Julita gård. Motiveringen lyder: "Vinnaren har framgångsrikt skapat ett besöksmål som tar vara på sitt historiska arv och som har skapat ett nav för samverkan och kunskapsdelning."

Till regeringens riktlinjer hör att Stiftelsen Nordiska museet ska samverka med myndigheter, ideella organisationer och det civila samhället. Denna samverkan är mycket diversifierad och involverade under 2018 en lång rad museer både nationellt och internationellt, därtill Tyresö kommun, Katrineholms kommun, Nordiska ministerrådet, Nordiska rådet, Kungliga Djurgårdens Intressenter, universitet i Sverige och Norden, Riksantikvarieämbetet, Sveriges Hembygdsförbund samt olika intressesammanslutningar.

UPPDRAG

Stiftelsen Nordiska museet är ett nationellt museum för kulturhistoria. Som mål för stiftelsen gäller dels de verksamhetsmål som utgår från stiftelsens stadgar, dels de riktlinjer som redovisas i regeringsbeslutet för budgetåret 2018 avseende statens bidrag till Stiftelsen Nordiska museet (Ku2017/02582/LS (delvis)).

REDOVISNINGENS INDELNING

Verksamhetsberättelsen är indelad i tre verksamhetsområden: "Museets samlingar, byggnader och historiska parker", "Publik verksamhet" samt "Kunskap, forskning och samverkan". En avslutande del, "Övergripande perspektiv", rör frågor om tillgänglighet, mångfald och museet som arbetsplats. I var och en beskrivs centrala aktiviteter och prestationer. Museets samlade bild av dessa ligger till grund för de respektive inledande kvalitativa bedömningarna.

Stiftelsen Nordiska museet har betydande och omfattande kulturhistoriska samlingar, sett i både svenskt och internationellt perspektiv, med ca 1,5 miljoner föremål, 6 800 arkiv, 6 miljoner fotografier och uppskattningsvis 260 000 volymer böcker, tidskrifter och annat tryckt material. Utöver huvudbyggnaden och Wicanderska villan på Djurgården i Stockholm äger och förvaltar museet också en rad viktiga kulturhistoriska miljöer, parker och landskap med över 400 byggnader samt ruiner från ett cisterciensklöster fördelade på Julita gård, Tyresö slott, Svindersvik och Härkeberga kaplansgård. Stiftelsen äger dessutom totalt ca 2 300 hektar mark och 800 hektar vatten. Denna sammansatta samlingsprofil ger verksamheten unika resurser och utmaningar.

Tabell 1. **Samlingar**

	2018	2017	2016
Kostnader (tkr)	-73 149	-65 704	-58 476
Intäkter av statligt bidrag (tkr)	48 643	43 539	40 600
Övriga intäkter (tkr)	10 859	12 456	9 124

Regeringens riktlinjer

Stiftelsen Nordiska museet ska förbättra förutsättningarna för samlingarnas bevarande.

Kvalitativ bedömning

Stiftelsen Nordiska museet bedriver en aktiv samlingsrelaterad verksamhet som överensstämmer väl med regeringens riktlinjer. Kontinuerliga översyner och större satsningar stärker det långsiktiga bevarandet och leder till ökad säkerhet och tillgänglighet. Välutnyttjade, lättarbetade magasin, arkiv och bibliotek med tillhörande digitala samlingsystem möjliggör ett effektivt arbete.

Museet har under 2018 vidtagit flera större och mindre åtgärder i enlighet med de övergripande ambitionerna. Arbetet med skadedjursöversyner, klimat i magasin och utställningar har fortsatt. Uppdatering av fler rutiner utifrån den internationella standarden Spectrum har skett. En lagrings- och studielösning för digitaliserade kulturhistoriska dokument har skapats och testats och en pilotstudie för värderings- och gallringsfrågor genomförts.

Utöver detta bedriver stiftelsen en omfattande byggnads-, mark- och parkvård. I denna verksamhetsberättelse inkluderar redovisningen av arbetet med samlingarnas bevarande även dessa insatser.

UTVECKLING AV SAMLINGARNA

Stiftelsen Nordiska museet vårdar och förbättrar kontinuerligt förutsättningarna för bevarandet av sina samlingar. Under flera år har storskaliga föremålsflyttar från äldre magasin i museibygnaden till externa, klimatiserade och mer ändamålsenliga magasin genomförts. De långsiktiga vinsterna för förvaltningen och utvecklingen av samlingarna är många samtidigt som attraktiva ytor i museibygnaden har kunnat frigöras för publik verksamhet. År 2018 har dock präglats av saneringen efter en byggincident, förorsakad av extern part, i ett magasin för klädda möbler och dräkt. Detta har medfört att olika typer av utvecklingsinsatser på andra områden har fått stå tillbaka.

Utvecklingen av arkivet genom ordning och metodutveckling har fortsatt under året i syfte att öka tillgängligheten för forskare och andra användare samt ge ett bättre värderingsunderlag gällande framtida behov av förteckningar, tillväxt genom förvärv, digitalisering och vård. Under året har en rad arkiv förtecknats på en mer detaljerad nivå. Parallellt har stora mängder material lästs in i en databas som fungerar som testplattform för lagringsmetoder och förvaltning av digitaliserade dokument. Detta *dokumentlager*, som ännu ej är publikt tillgängligt, beskrivs närmare under "Digital infrastruktur" nedan.

I samverkan med Riksantikvarieämbetet har också ett utvecklingsprojekt bedrivits kring gränssnitt, bildigenkänning, riktlinjer för licensiering och publicering som ger användarna tillgång till större volymer fria och högupplösta bilder.

Ett pilotprojekt om att värdera föremål, *Statusbedömning av samlingar*, har slutförts under året. Målet har varit att kategorisera föremål mer detaljerat än tidigare, bl.a. i syfte att kunna urskilja kulturhistoriska "ikoner" som är av särskild vikt för museet och föremål som kan få annan användning i mer publiknära verksamhet eller som donationer eller donationer till andra institutioner. Ett viktigt kriterium för de ikoniska föremålen är vad de kan bidra med till museets ambition att förflytta det publika uttrycket från "föremål" till "människa". Inom vissa delar av detta projekt sker nu en utvärdering.

REGISTRERING OCH KATALOGISERING

De digitala samlingssystemen är viktiga redskap i både museets arbetsprocesser och tillgängliggörandet av samlingarna. Särskilt viktigt är samlingsförvaltningssystemet *Primus*, i vilket nyförvärv av föremål och fotografier samt komplettering av befintliga uppgifter registreras kontinuerligt. Förutsättningarna för samlingarnas bevarande förbättras med varje ny uppgift som matas in men också genom fortlöpande magasinsarbete samt märkning och registerfotografering. Rättningar och registervård genomförs löpande och databasen berikas genom länkade konserverings- och tillståndsrapporter. På motsvarande sätt registreras arkivförteckningarna löpande i databasen *Visual arkiv*.

Databasen Primus, som drivs av det norska, icke-kommersiella företaget KulturIT, utvecklas ständigt. Nordiska museet tar tillsammans med en rad andra institutioner i Nor-

den ett aktivt ansvar för detta arbete i Sverige. Rutiner och arbetssätt ses kontinuerligt över lokalt med målet att effektivisera arbetsprocesserna för kunskapsuppbyggnad, förmedling och förvaltning i databasen samt bidra med utvecklingsförslag till KulturIT, som Nordiska museet också är delägare i. Under 2018 har ett nytt gränssnitt i Primus, *Primus Web*, börjat användas och utvärderas i större skala.

Stora delar av registreringen i Primus tillgängliggörs för en bred publik på webbplatsen *Digitalt museum* (se "Publik verksamhet" nedan). Samlingarnas information och dokumentation har även gjorts mer sökbar genom en kontinuerlig modernisering och breddning av Nordiska museets klassifikationssystem. Processer kring samlingsförvaltning uppdateras enligt den internationella standarden Spectrum.

En ny utrustning för visualisering av föremål i 360 grader togs i bruk av museets fotografer 2017. Under 2018 har en rad dräkter från utställningen *Modemakt*, som demonterats inför kommande nysatsningar, fotograferats i tre dimensioner.

Tabell 2. Poster i Primus och Visual arkiv

	2018	2017	2016
Antal föremålsposter i <i>Primus</i>	547 928	545 595	544 142
Andel av samlingarna (%)	100	100	100
Varav med bild (%)	35	34	32
Antal fotoposter i <i>Primus</i>	94 436	91 002	79 728
Andel av samlingarna (%)	2	2	1
Varav med digital bild (%)	67	66	62
Antal byggnader i <i>Primus</i>	421	421	360
Andel av beståndet (%)	92	92	78
Varav med bild (%)	49	44	32
Antal utställningsdokumentationer i <i>Primus</i>	58	54	47
Antal film/ljudposter i <i>Primus</i>	74	42	35
Antal förtecknade arkiv i <i>Visual arkiv</i> (ca)	1 403	1 400	-
Andel av samtliga arkiv i <i>Visual arkiv</i> (%)	21	21	19

De ca 1,5 miljoner föremålen i Nordiska museets samlingar är registrerade i knappt 548 000 föremålsposter i förvaltningssystemet *Primus*. Flera föremål kan ingå i samma post. Tabellen visar att alla föremålsposter är registrerade i *Primus* samt att en dryg tredjedel är registrerade med bild.

Vidare visas att registreringen av museets foto- och bildsamling fortsatt ökar. Den markanta ökningen under 2017 förklaras av särskilda insatser med digitalisering inom forskningsprojektet "Vardagens bilder och berättelser". Även utställningsdokumentationer och byggnader samt film- och ljudposter registreras i *Primus* och tillgängliggörs publikt på *Digitalt museum* (se Tabell 16).

Arkivets hela bestånd (uppskattningsvis 6 800 arkiv) är överblickbart i *Visual arkiv*. Drygt en femtedel av beståndet är förtecknat.

DIGITAL INFRASTRUKTUR

Nordiska museet deltar sedan flera år i utvecklingen av de svenska museernas system för digital samlingsförvaltning. Primus och Digitalt museum är delar av denna infrastruktur och hanterar föremål, bilder, utställningsdokumentation, byggnader, filmer och ljudupptagningar. Dock har museet saknat en enhetlig lagrings- och förvaltningsmiljö för digitaliserade kulturhistoriska dokument. Under 2017 och fortsatt under 2018 har museet därför, i samverkan med KulturIT, genomfört en praktiskt orienterad pilotstudie som har resulterat i utvecklingen av ett experimentellt dokumentlager för olika materialtyper och publiceringsformer. Detta lager ger, förutom säker lagring och radikalt förbättrad tillgänglighet och sökbarhet, potentiellt även möjlighet till bildigenkänning, textkorrigering och annan analys och bearbetning. Digitaliseringen och OCR-märkningen av arkivets arbetarminnen (ca 100 000 sidor) har under 2017 följts upp av inläsning i fulltext av frågelistfrågor (ca 2 300 sidor), dokument om Svenska Ostindiska Companiet (ca 7 250 sidor), tidsskriftssidor och illustrationer från projektet *Europeana Fashion* (ca 1 050 sidor) samt årsboken *Fataburen* (115 volymer, ca 36 600 sidor).

Tre kompletterande samnordiska initiativ har fortsatt under året. *KulturNav* är en nod för auktoritetshantering inom kulturarvssektorn. Den är kopplad till Digitalt museum, vilket bl.a. ger möjligheten att skapa dynamiska länkar mellan de biografitexter som finns i KulturNav och objektsbeskrivningarna i Primus. På så vis kan användarna få ett mer sammanhängande innehåll och mer precisa sökmöjligheter. *KulturPunkt* är en gemensam plattform för förmedling av innehåll till besökare i utställningar och ute i landskapet genom digitala guider. Insamlingsplattformen *Minnen.se* beskrivs under rubriken "Digitala insamlingar" nedan.

FÖRVARING OCH VÅRD

Nordiska museet arbetar löpande med aktiv och förebyggande vård för att säkra samlingsarnas långsiktiga bevarande. Föremål vårdas och konserveras bl.a. i samband med flyttar, nya utställningar, utlån och återkommande översyner i utställningar och kulturmiljöer. Byggnader, parkanläggningar, skogs- och jordbruksmarker vårdas och utvecklas mot bakgrund av både forskningsbaserade kunskaper om hur dessa kulturmiljöer förändrats historiskt och en ambition om att lyfta miljöernas historiska autenticitet. Effektiviseringar av interna arbetsprocesser pågår kontinuerligt. Under 2018 har Nordiska museet ingått i Riksrevisionens granskning av säkerhetsarbetet i de statliga museernas samlingsförvaltning.

FÖREMÅL

Den sista etappen i flytten av föremål från museibyggnaden till externa klimatiserade och mer ändamålsenliga magasin, totalt ca 23 000 dräkter och dräktdetaljer, avslutades i september 2017. En saneringskrävande incident, förorsakad av en byggentreprenör

inhyrd av Statens Fastighetsverk, försenade dock färdigställandet av det nya dräktmagasinet och tvingade museet att omfördela resurser. Förhandlingarna med SFV avslutades i juli 2018 och saneringsarbetet kunde påbörjas under hösten.

En rad andra och mer specifika åtgärder har vidtagits under året. En omfattande planering och stor insats har gjorts inför utställningen *British så in i Norden* som öppnar den 29 mars 2019 – dagen för *brevit* när Storbritannien utträder ur EU. Under året deltog Nordiska museet fortsatt i ett arbete, påbörjat av Riksantikvarieämbetet, med att prova SIS-standarder för kontroll, packning och transport av kulturföremål.

Tabell 3. **Vårdade poster: föremål/arkivalier**

	2018	2017	2016
Antal aktivt konserverade föremål och arkivalier	278	97	832
Antal vårdade och tillståndsbedömda föremål	33 052	37 538	-
Antal kontrollerade föremålsposter	13 474	38 240	34 703
Andel föremål i klimatiserad förvaring (%)	64	63	60
Andel fotografier och arkiv i klimatiserad förvaring (%)	100	100	100

Från och med 2017 särredovisas insatserna "Aktiv konservering" respektive "Vård och tillståndsbedömning" (som till övervägande del utförts vid löpande utställningsöversyner). Detta följer nya branschdefinitioner från det året. "Kontrollerade föremålsposter" anger endast förflyttning.

De höga siffrorna för antalet kontrollerade föremålsposter under 2016 och 2017 förklaras av den omfattande förflyttningen av dräkter dessa år. Ökningen av antalet aktivt konserverade föremål och arkivalier under 2018 jämfört med 2017 förklaras delvis av en särskild insats i de fotografiska samlingarna.

ARKIVALIER

Verksamheten kring arkivets dokument- och bildsamlingar har under 2018 fortsatt koncentrerats till att förbättra sökbarheten. En rad viktiga arkiv har förtecknats på detaljerad nivå, däribland arkivet efter August Strindberg och annan Strindbergiana samt arkivet från Nordiska Kompaniet (NK). Utgångspunkten är att arkivets fulla bestånd nu är överblickbart i databasen *Visual arkiv*, där ca 21 procent också är fullständigt förtecknat (se Tabell 2). Detta långsiktiga arbete sker i nära samverkan med olika forskningsprojekt med fokus på urvalsprinciper för registrering och digitalisering (se "Forskning" nedan). Museets satsning på Arktisområdet genererar därtill både digitalisering av befintliga samlingar samt nyförvärv och inte minst nya dokumentationer i bild och film. Detta ligger i linje med museets stiftelseuppdrag att dokumentera samtiden.

Vårdbehovet i delar av fotosamlingarna är stort på längre sikt och akut för vissa material som bryts ned. Analys av möjliga åtgärder pågår i dialog med andra museer med liknande utmaningar.

Till Nordiska museets samlingar hör, förutom huvudbyggnaden och Wicanderska villan med omkringliggande grönområden på Djurgården, även egendomarna vid Julita gård, Tyresö slott, Svindersvik och Härkeberga kaplansgård. Behoven av vård och åtgärder är överlag omfattande och bestäms av miljöernas historiska karaktär och nutida skick. Besiktningar, rengöring och skadedjurskontroller genomförs löpande liksom större och mindre renoveringar och restaureringar av byggnader, trädgårdar, parker och landskap.

Den större restaurering av stenterrasserna vid Tyresö slott som påbörjades under 2017 har fortsatt under 2018. I etapp 1 färdigställdes den övre långa terrassen intill slottet och den lilla trappdelen och i etapp 2 en nedre terrassmur och mursidan mot söder.

Stiftelsen har som ambition att öka kunskaperna om sina ute- och inomhusmiljöer under en femårsperiod. Arbetet vid Julita gård bedrivs utifrån ett löpande restaurerings- och underhållsarbete som utgår från byggnadernas historiska värden. Ett stort antal byggnadsvårdsinsatser har genomförts. Bland annat har 180 tak fått en översyn och 137 fönsterbågar målats. Stomme, tak och fasad har reparerats på tegelbrukets byggnader och timmersyllar bytts ut vid torpet Djupanboda. I herrgårdsbyggnaden har ett klimatprojekt inletts i syfte att undersöka hur fuktigheten i byggnaden kan minskas särskilt vintertid.

Restaureringarna av hagmarkerna vid Risinge, Djurgården, Risingetorp och Nybble hagar har fortsatt men för merparten av markerna återstår det lång tid innan grässvål har etablerats. Hagmarkerna, åkern och bebyggelsen från Gryt och Julita gård i söder och Djupanboda och Lövhagen i norr utgör ett område på 500 hektar, vilket är ett av de större sammanhängande historiska landskapen i Norden. Merparten av jordbruksmarken ingår i ett lantbruk med mjölkproduktion. Under 2018 har ett nytt avtal med arrendatorn börjat förberedas.

Stormen Knud den 21 september fällde ett antal träd främst i området kring Julita gård och Berga. Särskilda röjningsinsatser och reparationer av stängsel vid parker, hagmarker, vägar och tomter genomfördes av skogsförvaltare och egen personal.

INSAMLINGAR, UNDERSÖKNINGAR OCH FÖRVÄRV

Nordiska museets samtidsdokumentation går tillbaka på stiftelseuppdraget. Verksamheten innebär att dokumentera samt göra insamlingar och förvärv från samtiden. Skilda perspektiv som kön, klass, kulturell bakgrund och generation liksom ett nordiskt perspektiv ska beaktas i detta arbete. Verksamheten involverar flera avdelningar på museet, främst Kunskap och förmedling, Samlingarna (arkiv och foto) samt Digital interaktion. Målet är att säkerställa ett material som ger perspektiv på både historia och samtid.

Tabell 4. **Nyförvärv**

	2018	2017	2016
Antal föremål	214	242	140
Antal arkiv	4	12	5
Antal bilder/fotografier (ca)	8 000	60 000	10 000
Antal monografier och periodika	643	758	1 578

Det stora antalet bilder/fotografier 2017 förklaras i huvudsak av förvärvet av Bo Trenters samling.

Insamlingar, undersökningar och förvärv utgår ifrån stiftelsens profilområden, däribland traditioner samt dräkt- och modehistoria, och kan röra såväl specifika händelser som mer allmänna samhällsförändringar. Exempel värda att lyfta fram är dokumentationer av nyårsfiranden och av levnadsförhållanden i Arktis samt förvärv relaterade till demokratisering, kvinnorörelsen och samisk historia.

DIGITALA INSAMLINGAR

Nordiska museet strävar efter att göra kulturarvet angeläget för alla. För att lyckas krävs en bred delaktighet i museets insamlingar om det samtida Sverige. I samverkan med Norsk Folkemuseum och KulturIT utvecklar Nordiska museet fortsatt insamlingsplattformen *Minnen.se*, som har potential att bli en för kulturarvsinstitutionerna gemensam resurs och möjliggöra samverkan med aktörer i olika sektorer, regioner och länder. Med denna plattform kan Nordiska museet snabbt organisera insamlingar kring aktuella händelser och integrera insamlingar i nya utställningar.

Under året har gränssnitt samt import- och exportfunktioner förbättrats bl.a. med syfte att använda plattformen i den kommande utställningen *Arktis – medan isen smälter* och det nya rummet för barn och unga. Nya digitala insamlingar har organiserats kring övergripande teman som *demokrati* (i samverkan med Blankspot) och *internethistoria* (i samverkan med Internetmuseum) och specifika ämnen som t.ex. *#knytblus*. Insamlingen kring Metoo-rörelsen pågår ännu.

Stiftelsen Nordiska museet bedriver en omfattande och allsidig publik verksamhet i fyra kommuner och tre län. Målgrupperna är flera och museet både förmedlar och skapar engagemang genom utställningar, visningar, program och pedagogiska verksamheter men också arkiv, bibliotek, digitala och tryckta medier samt historiska parker och landskap. Stiftelsen förvaltar och utvecklar utställningsmiljön vid samtliga anläggningar och har som ambition att årligen förnya delar av basutbudet och skapa tillfälliga utställningar. Vid Julita gård får besökaren en fullskalig upplevelse av ett historiskt storgods. Tyresö slott och Svindersvik har fri entré till parker och trädgårdar året runt. Museets ämneskunnska framträder regelbundet i media och håller föredrag inom sina profilmråden.

Stiftelsen har under 2018 fortsatt att implementera ett tydligt besökarfokus med ambitionen att öka antalet målgrupper och besökare under de närmaste åren. Museiutbudet ska nå ut bredare, med ökad synlighet, och nya upplevelser skapas. I detta syfte utvecklar stiftelsen nya verksamheter och arbetssätt och förstärker relevanta kompetenser. En strategisk plan beskriver arbetet t.o.m. 2023 när Nordiska museet fyller 150 år.

Tabell 5. **Publik verksamhet**

	2018	2017	2016
Kostnader (tkr)	-83 572	-84 007	-76 307
Intäkter av statligt bidrag (tkr)	55 575	61 370	60 675
Övriga intäkter (tkr)	45 046	36 633	32 465

Regeringens riktlinjer

Stiftelsen Nordiska museet ska öka tillgängligheten till samlingarna.

Kvalitativ bedömning

Stiftelsen Nordiska museet bedriver en verksamhet som överensstämmer väl med regeringens riktlinjer. Stiftelsen arbetar med en bred publik verksamhet, från utställningar, visningar och programverksamhet till webb, sociala medier och bokutgivning. Publikundersökningarna vittnar om att besökarna är nöjda med helhetsupplevelsen.

Samtidigt pågår ett utvecklingsarbete kring att introducera ett nordiskt perspektiv, formulera ett bredare och mer berättande tilltal och projektera nya interaktiva pedagogiska verktyg och utökade rumsliga resurser för barn och unga. Fler besökare ska framgent möta ett växande högkvalitativt utbud.

Nya ytor frigörs för publik verksamhet genom flyttning av föremål från museibygnaden till mer ändamålsenlig förvaring i externa magasin. Museet utvecklar förlöpande sina digitala kanaler och presenterar här samlingarna för fler och större grupper. Fler besökare inbjuds samtidigt att bidra med minnen, berättelser och bilder till samlingarna. Ett aktivt utvecklingsarbete pågår gällande stiftelsens byggnader, historiska parker och landskap i syfte att förbättra besöksupplevelsen och öka kunskaperna med bäring på flera hållbarhetsfrågor.

BESÖKARE

Stiftelsen Nordiska museet prioriterar generösa öppettider. Museet på Djurgården är öppet årets alla dagar, även midsommar, julafton och nyårsafton, och torde vara Sveriges mest öppna inomhusmuseum. Stiftelsen har även vidgat öppethållandet i sina kulturmiljöer, som är öppna från maj till och med september och där förbokade grupper erbjuds visningar även andra tider på året. Nytt från 2018 är att Tyresö slott har öppet torsdag–söndag. Till Tyresö slottspark och trädgården vid Svindersvik är det fri entré.

Tabell 6. Antalet besök (hela stiftelsen)

	2018		2017		2016	
	Totalt	varav under 19 år	Totalt	varav under 19 år	Totalt	varav under 19 år
Museibyggnaden	291 972	48 209	290 106	38 761	255 014	41 677
Julita gård	53 831	12 856	55 970	12 442	53 199	10 150
Tyresö slott	3 370	603	3 300	641	2 508	567
Svindersvik	1 334	145	994	102	1 221	95
Härkeberga	3 572	1 340	4 578	1 325	1 945	605
Verksamhetsbesök	354 079	63 153	354 948	53 271	313 887	53 094
<i>Julita gårds park</i>	18 500		18 528		10 000	
<i>Tyresö slottspark</i>	236 628		255 654		247 000	
<i>Svindersvik</i>	80 100		60 100		70 000	
Anläggningsbesök	335 228		334 282		327 000	
Totalt	689 307		689 230		640 887	

Antalet besökare i parkerna vid Julita gård (utanför ordinarie öppettider) och Tyresö slott räknas med besöksräknare. 2016 räknades enbart vid Tyresö slott. Uppgifterna från Svindersvik bygger på uppskattningar från bl.a. kaféverksamheten. Ökningen där sammanhänger med öppnandet av Nacka kommuns nya strandpromenad längs Svindersviken.

Ett utökat öppethållandet infördes 2017 och har behållits under 2018. Förutom denna reform är stiftelsens medvetna besökarfokus och museets publika och pedagogiska satsningar viktiga förklaringar till de senare årens ökande besökarantal. Stiftelsen är ålagd av regeringen att erbjuda fri entré för barn och unga och har under året fortsatt allokera betydande resurser till att utöka ytorna för denna målgrupp. Under 2018 har besöken av barn under 19 år ökat markant med närmare 19 procent.

Tabell 7. **Totalt antal visningar (hela stiftelsen)**

	2018		2017		2016	
	Grupper	Deltagare	Grupper	Deltagare	Grupper	Deltagare
Allmänvisningar	956	13 487	1 163	12 108	901	11 386
Bokade visningar	463	7 367	358	4 306	233	4 672
Skolgrupper <i>inkl. obokade grupper</i>	784	13 265	884	14 861	733	14 927
Totalt	2 203	34 119	2 405	31 275	1 867	30 985

Av publikundersökningarna framgår att besökens längd har ökat bland svenska besökare under senare år i både utställningarna och museet i sin helhet. 59 procent av museibesöken 2018 varade två timmar eller längre och 19 procent tre timmar eller längre. Totalt sett är 88 procent av alla besökare positiva eller mycket positiva till helhetsupplevelsen och även betygen på utställningarna är fortsatt höga. I detta sammanhang är det notervärt att både antalet visningar och antalet deltagare i visningarna på museet har ökat jämfört med föregående år.

MUSEET PÅ DJURGÅRDEN

Verksamheten på Djurgården är mångfacetterad men likafullt fokuserad på kunskaps- och forskningsbaserade publika upplevelser. Utställningen *Mitt 50-tal* har lockat många besökare ur flera målgrupper och representerar, liksom inrättandet av Center för dräkt och mode 2017, Nordiska museets långsiktiga satsning på dräkt- och modehistoria. Projektkontoret har under året fortsatt utvecklat och koordinerat de större utställningsproduktionerna. Erbjudandet till skolor har uppdaterats ytterligare. Programverksamhetens starka koncept har uppmärksammats publikt och medialt. Den nya Västra entrén och det nya rummet för barn och unga som invigs 2019 respektive 2020/2021 är storskaliga uttryck för stiftelsens besökarfokus och ambitionen att nå fler grupper med verksamhet på hög kunskapsnivå.

UTSTÄLLNINGAR

Nordiska museets utställningar vänder sig till både breda grupper och specialintresserade besökare. Arbetet med utställningarnas innehåll ska grunda sig på såväl forskning som insikter från referensgrupper. Detta arbete är avdelningsöverskridande: vid Samlingarna sker den grundläggande förvaltningen medan ansvaret för innehåll är förlagt till avdelningen Kunskap och förmedling. Sammanlagt har museet på Djurgården ett fyrtio-tal utställningar, varav åtta basutställningar: *Dukade bord*, *Folkhems lägenheten*, *Folkkonst*, *Hem och bostad*, *Sápmi*, *Smycken*, *Textilgalleriet* och *Traditioner*. Basutställningen *Modemakt* har under året tagits ned för att ge plats för 2019 års satsning *British så in i Norden*, en utställning om brittiskt mode i Norden.

Betydande resurser har lagts på förstudier och utveckling av kommande utställningar, för både barn och vuxna, som sammanför museets historiska och samlingsrelaterade sakkunskaper med kompetens inom pedagogik och digitala utställningstekniker. Förnyelsen av basutställningarna på Djurgården är en viktig del av den s.k. generalplanen (se nedan) särskilt som dessa utställningar har tillkommit under många år och därför ger ett fragmentariskt och delvis föråldrat intryck. En ny utställningsplan utgår ifrån en sammanhängande *grand narrative* över Sveriges kulturhistoria och lägger särskild vikt vid Nordiska museets dräktsamlingar, som är bland de främsta i världen och därför ska visas på ett eget våningsplan i museibygnaden.

► Under 2018 har fyra s.k. pop up-utställningar producerats i två valvmontrar i Stora hallen. Ambitionen har varit att öppna ett "skyltfönster" till museets dräktsamling och samtidigt anknyta till säsong och aktuella händelser. Ämnena har varit japanskt mode i Sverige, blomsterglädje i textiler, utmärkelsen *Guldknappen* samt jultröjor.

► *Mitt 50-tal – Kvinna, mode, vardag* invigdes i slutet av 2017 och har visats hela 2018. Utställningen är den första som präglas av stiftelsens nya varumärkesplattform och dess ambitioner kring nordiska utblickar och fokus på människan. I denna utställning sker en tydlig perspektivförskjutning från "dräkt- och modeplagg" i riktning mot "människor och berättelser" bakom föremål och komparativa bilder från nordiska länder. Motsvarande förskjutning har varit vägledande för utställningsplaneringen under 2018. *Mitt 50-tal* har varit museets klart mest besökta utställning bland svenska besökare.

► *Me, my selfie and I* invigdes samtidigt som *Mitt 50-tal* och visades större delen av 2018 som komplement till *Modemakt*. Temat var samtida ungdomsmode med ett integrerat interaktivt digitalt och analogt presentationssätt.

► *Att fånga ögonblicket – porträtt och modedefotografi av Kerstin Bernhard* öppnade i december 2016 och har visats hela 2017 och 2018. Utställningen tematiserar ett urval från den stora samling av Kerstin Bernhard-material som förvärvades under 1990-talet. Innehållet får en historisk inramning genom den rumsliga närheten till *Mitt 50-tal*.

► *Nordiskt ljus – hur ljuset format oss och hur vi format ljuset* öppnade 2016 och visades i sin helhet t.o.m. oktober 2018. Utställningen bestod av fyra delar som tillsammans visade hur människor i Norden har upplevt och påverkats av ljus och mörker. Aktiviteten *Ljusresan* för barn använde nyskapande teknik.

Under året har förstudien till utställningen *Arktis – medan isen smälter* övergått i produktion och byggnation. Kunskapsinnehållet bestäms i nära samverkan med den Hallwylska gästprofessorn. Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggnad (Formas) beviljade utställningen 2 miljoner kronor. Den öppnar hösten 2019.

Programverksamheten framhäver och fördjupar museets innehåll genom föredrag, visningar och andra typer av aktiviteter. Den främjar också s.k. generationsöverbyggande verksamhet, med andra ord aktiviteter för olika mål- och åldersgrupper som ger unga och barn samt yngre och äldre vuxna motiv att besöka museet tillsammans. Jämte allmänvisningarna har denna verksamhet framför allt koncentrerats till onsdagskvällarna, när museet vissa veckor arrangerar populära stickkaféer, samt särskilda helger och högtider. Under 2018 har ett tematiskt fokus legat på dräkt- och modehistoria, detta i anslutning till utställningen *Mitt 50-tal*, samt på hållbarhet.

Barnfamiljer har erbjudits en kombination av program och visningar under veckans alla dagar: *Ljusresan*, *Lekstugan*, barnens audioguidespår, *Tidsdeckarna* (en lekfull vandring genom museets basutställningar) samt familjevisningar och sagostunder. Under skolloven riktas museets program särskilt till denna målgrupp.

Tabell 8. Visningar för vuxna på Nordiska museet

	2018		2017		2016	
	Grupper	Deltagare	Grupper	Deltagare	Grupper	Deltagare
Allmänvisningar	302	5 436	459	3 421	286	4 004
Bokade visningar	181	1 927	122	2 130	123	1 764
Totalt	483	7 363	581	5 551	409	5 768

Det totala antalet *visningar* för vuxna, allmänna och bokade, minskade under 2018 medan det totala antalet *deltagare* i dessa visningar ökade markant. En förklaring kan vara det fortsatt stora intresset för allmänvisningar i utställningen *Mitt 50-tal* (som öppnade i november 2017) med många deltagare på varje visning. Det totala antalet bokade visningar för vuxna ökade, vilket också kan härledas till utställningens popularitet.

Den generationsöverbyggande programverksamheten i mer konventionell bemärkelse har stor bredd och sträcker sig från festivaler och högtidsfiranden till föreläsningar och bokpresentationer. Här beskrivs några av de mest välbesökta arrangemangen:

► *Sportlovet* hade ett digert program för yngre besökare med skridskobana ("skridskodisko") i Stora hallen, aktiviteter i både Lekstugan och utställningen *Nordiskt ljus*. Totalt hade museet 5 872 besökare under veckan, varav 2 772 barn och unga under 19 år – den senare kategorin en ökning med ca 40 procent mot 2017. Under påskhelgen satsades det extra på de befintliga familjeaktiviteterna samt ordnades äggjakt i museibygnaden. Museet hade då 11 281 besökare varav 2 421 under 19 års ålder.

► *Kulturnatten* den 21 april lockade 3 382 besökare. Programmet byggde på utställningen *Mitt 50-tal* och omfattade bl.a. 33 visningar och bio i Samlingssalen.

► Nordiska museet deltog den 16 augusti i *Stockholms Kulturfestival* på Norrbro som en del i en strävan efter att synas mer i offentliga miljöer. Festivaltemat var *Kanada* och museets pedagoger arbetade, med inspiration från den kommande utställningen *Arktis – medan isen smälter*, med att bygga en stor snöflingeskulptur samman med ca 500 besökande barn och vuxna.

► *Best of Norden* arrangeras med anledning av Nordiska rådets priser i kategorierna film, litteratur, barn-och ungdomslitteratur, musik och miljö. Festivalen ägde rum på Nordiska museet den 5–7 oktober. Alla nominerade filmer visades i Stora hallen.

► *Halloweenlovet* (under skolornas höstlov) arrangerades i samverkan med Klockargårdens skola på Lidingö, varifrån elever i årskurserna F–3 skapade dekorationer till rummet kring Gustav Vasa-statyn och till den dramatiserade kvällsvisningen *Natt på Nordiska museet*. I denna visning samverkade museet också med elever från Sigtuna folkhögskola och kunde locka en rekordpublik med 1 796 sålda biljetter på två kvällar. Båda dessa arrangemang är ett led i stiftelsens arbete med att skapa aktiviteter *för, med och av* barn och unga, detta i enlighet med FN:s barnkonvention. Halloweenlovet lockade totalt 11 575 besökare varav 3 251 barn och unga under 19 år.

► *Jul på museet* är museets satsning på att sammanföra månadens olika högtider i ett och samma erbjudande med början första advent. Luciakonserten med Adolf Fredriks musikklasser och en grupp dansare i Stora hallen var utsåld. Museets öppethållande på julafton och nyårsafton svarar mot ett publikt behov och utgör en nisch som utvecklades ytterligare 2018. På julafton gästade 2 072 personer museet – en publik bestående av både turister och lokala besökare. En del av inramningen bestod av *Julpratarna*, en samtalsserie om traditioner med några av museets ämneskunniga.

AKTIVITETER FÖR BARN OCH SKOLA

Utöver de visningar och program för barn och unga som redovisas ovan har Nordiska museet en väl utvecklad pedagogisk verksamhet. Uppdraget är att utveckla och stärka kvaliteten i arbetet med barn och unga och att Nordiska museet ska bli ett självklart besöksmål för såväl skolgrupper och elever i alla stadier och åldrar, oberoende av bakgrund och ursprung, som för familjer. Ett mål är att dessa besökare ska förknippa begreppet *högtider* med ett besök på museet. Detta genomsyrar lovverksamheten för familjer liksom de årstidsbundna traditionsvisningar som erbjuds skolans alla stadier utöver det ordinarie skolutbudet. Antalet besök av barn under 19 år i museets unika lek- och läromiljö *Lekstugan* ökade med ca 23 procent till 14 994 under 2018.

Under året har fortsatt fokus legat på ökade kontakter med lärare genom nyhetsbrev och sociala medier. Detta resulterade bl.a. i två fullbokade lärarkvällar samt ett ökat antal bokade skolvisningar. Ett samarbete med Kulturskolan Stockholm/Unga Berättar och fem högstadie- och gymnasieklasser genomfördes med gott resultat. Eleverna undersökte vems historia som egentligen berättas i museets basutställningar *Traditioner*

och *Dukade bord* och skapade sedan egna berättelser i form av filmer. Dessa filmer visades publikt under två veckor i november och finns nu på museets Youtube-kanal.

Nordiska museet erbjuder skolprogram och kompletterande studiehandledningar för alla årskurser, från förskolan till gymnasiet, särskola och SFI. Dessa kan anpassas efter behov och önskemål. Kulturhistoriska perspektiv kan ges på teman som alla har en relation till, som mat, traditioner, dräkt och mode, hem och bostad, minoriteter och identitet. Inför demokratiåret 2018 togs ett särskilt skolprogram fram med koppling till demokratibegreppet, dels om barns vardag, rättigheter och skyldigheter från 1500-talet till i dag, dels om framväxten av ett demokratiskt Sverige och Norden. Vid obokade besök – med egen lärare men utan bokad museipedagog – erbjuds alltid olika hjälpmedel, däribland studiehandledningar på webben samt den kostnadsfria audioguiden.

Tabell 9. Skolbesök på Nordiska museet

	2018		2017		2016	
	Grupper	Deltagare	Grupper	Deltagare	Grupper	Deltagare
Bokade	278	5 883	229	4 312	212	4 536
Obokade	487	9 253	551	10 090	505	10 004
Totalt	765	15 136	780	14 402	717	14 540

Antalet deltagare liksom antalet bokade skolvisningar ökade under 2018 medan antalet s.k. obokade grupper minskade något, vilket innebär en liten minskning av det *totala* antalet skolgrupper. Ökningarna kan ses i ljuset av dels en förbättrad analys av vad skolorna efterfrågar, dels en organisatorisk förstärkning. Därmed har fler bokade visningar kunnat bemannas och pedagogerna också i högre grad kunnat delta i planeringen av kommande utställnings- och andra projekt.

Även vuxenutbildningar som SFI, komvux, folkhögskolor, universitet och högskolor besöker museet, därtill skolklasser på skolresa från andra länder. Flertalet av dessa besök är obokade. Bokade specialvisningar för nyanlända som går språkintruktionskurser, med vitt skilda bakgrunder och behov, genomförs regelbundet. Antalet SFI-besökare ökade 2018 med 6 procent till 3 995 och antalet grupper med knappt 10 procent till 235 jämfört med föregående år.

En särskild insats under 2018 har varit att utveckla perspektiven på de visningar och studiematerial som erbjuds SFI-klasser. En praktikant som själv kom till Sverige från Syrien för två år sedan har deltagit i formuleringen av projektförslaget *Sverige med olika ögon*. Museet har för avsikt att tillsammans med en samarbetspart söka extern finansiering för detta under 2019.

ATT SKRIVA KULTURHISTORIA PÅ WIKIPEDIA

I projektet *Att skriva kulturhistoria på Wikipedia* handleder gymnasielärare elever i att skriva på Wikipedia. Källor i Nordiska museets arkiv och litteratur i museets bibliotek ger eleverna material till övningar i källkritisk metod. En lyckad pilotinsats under 2017 fick under läsåret 2017/2018 en fortsättning i samverkan med Dalarnas museum kring teman som prostitution respektive turism. Under läsåret 2018/2019 sker samverkan med Anderstorpsskolan i Skellefteå och Enskilda gymnasiet i Stockholm kring ämnen som mode, textilkonst, folkmedicin och traditionella begravnings seder. I anslutning till demokratiåren 2018–2021 undersöks möjligheten att involvera andra arkiv, bibliotek och museer och arbeta med uppslagsartiklar om demokratins genombrott i Sverige.

RUM FÖR BARN OCH UNGA

Det utökade pedagogiska utbudet både bygger på och utvecklar befintliga aktiviteter. Trots sina närmare trettio år är *Lekstugan* fortfarande mycket populär bland familjer och barn i förskoleålder såsom introduktion till "livet förr" och är öppen både till vardags och vid särskilda program. En central uppgift under året har samtidigt varit att vidareutveckla det pedagogiska konceptet för det nya publika rum, specifikt avsett för barn i åldern 6–12 år, som öppnar 2020 eller 2021 i den tidigare s.k. Kyrksalen. Denna sal är ett av museets största och vackraste rum men har under de senaste tjugo åren varit stängd och använts som magasin.

Det nya rummet består av en utställning, med tillhörande ateljé, om barnens historia i Sverige och Norden under de senaste 150 åren. Som grund ligger museets eget arkivmaterial, särskilt verkliga berättelser om barns liv och villkor som kan skapa identifikation. Ämnen som hur barn har klätt sig, ätit, bott och lekt förmedlas på ett lekfullt och utforskande sätt i form av scenografiska miljöer och interaktiva installationer. För att säkra ett relevant barnperspektiv sker arbetet i nära kontakt med referensgrupper och även i samverkan med Utbildningsradion (UR). Verksamheten är en bärande del i den generalplan som syftar till att öppna och tillgängliggöra museets ytor för fler besökare.

GENERALPLANEN OCH VÄSTRA ENTRÉN

Generalplanen är namnet på stiftelsens omfattande plan för byggnaden på Djurgården och består av flera olika långsiktiga och kortsiktiga satsningar som syftar till att förbättra och göra museet attraktivt för fler. Planeringen och projekteringen under 2017 har under 2018 övergått i genomförande med insatser på olika verksamhetsnivåer:

► *Slutprojektering av den nya Västra entrén och utformningen av en ny utomhusyta ("Bakgården") längs museibygnadens västra fasad.* Markarbeten har påbörjats med bl.a. plantering av elva lindar och ett valnötsträd. Arbetet med gården samfinansieras av Nordiska museet, Kungl. Djurgårdsförvaltningen och Länsstyrelsen Stockholm, som bidrar med medel från Utvecklingsanslaget för Nationalstadsparken. Den konstnärliga

utformningen av den nya entrén sker i samarbete med bl.a. Statens Konstråd. Formspråket ska ge besökaren en känsla av att träda in i byggnaden från ett nordiskt norr.

► *Ny och större butik på markplanet.* Butiken ligger i anslutning till existerande och kommande entréer och har nu en yta som bedöms stå i proportion till museets storlek. Utbudet har större fokus på produkter med kopplingar till samlingarna och har utvecklats med hänsyn till hållbarhet och näraliggande tillverkning. I samband med ombyggnationen fick den publika delen av arkivet och biblioteket mer funktionell inredning.

► *Nytt "vardagsrum" på markplanet.* Rummet ligger i anslutning till museets samlingsal och var tidigare underdisponerat men har nu fått en ny funktion och en utformning som anknyter till den kommande utställningen *Arktis – medan isen smälter*.

Mindre men likafullt viktiga insatser har varit bl.a. förbättrad skyltning samt etableringen av en *food court*, en uppställningsplats för *food trucks*, framför huvudentrén. Syftet med det senare har varit att förbinda entrén med gångvägen längs Djurgårdsvägen.

MUSEETS KULTURMILJÖER

Vid sidan av museibygnaden och Wicanderska villan på Djurgården i Stockholm äger och förvaltar Stiftelsen Nordiska museet flera anläggningar: Julita gård, Tyresö slott, Svindersvik och Härkeberga kaplansgård. Dessa kulturmiljöer är huvudsakligen öppna under sommarmånaderna men grupper kan boka visningar under hela året. Trädgårdarna och parkerna vid Tyresö slott och Svindersvik samt landskapet runt Julita gård är öppna året runt och tillgängliga med fri entré. Resursbehovet för underhållet av kulturmiljöerna är stort och varierar från kontinuerlig trädgårds-, park-, landskaps- och byggnadsvård till de årliga översyner som korrekt konservering kräver.

JULITA GÅRD

Kulturlandskapet vid Julita gård i Södermanland omfattar ca 360 byggnader varav många är välbevarade och tillgängliga för besökare. I gårdscentrum finns en herrgårdsbyggnad samt ladugårdar, stall, mejeri, brandstation, tegelbruk, såg, väderkvarn, en park, trädgårdar och annat som hörde till ett storgods kring sekelskiftet 1900. På området finns därtill en museibygnad från 1920-talet, med det tillhörande friluftsmuseet Julita skans, samt ruiner efter ett cistercienskloster, verksamt från 1180 fram till reformationen. Kringliggande betesmarker har månghundraårig hävd och en värdefull flora.

Julita gård tilldelades *Stora Turismpriset* i december 2018, en utmärkelse som delas ut i konkurrens med nominerade i samtliga Sveriges län och som går till besöksmål som "uppvisat föredömliga insatser i nytänkande, internationalisering, kvalitet eller hållbarhet". Priset bekräftar ambitionen i den femårsplan för åren 2019–2023 som togs fram under hösten och förväntas öka intresset under 2019. En viktig grund i det fortsatta ut-

vecklingsarbetet blir resultaten från det forsknings- och bokprojekt om Julita gårds historia under 2 000 år som har bedrivits sedan 2017 och som nu är i slutfasen.

UTSTÄLLNINGAR OCH MILJÖER

Julita gårds värde ligger till stora delar i helheten, dvs. i det bevarade byggnadsbeståndet och de välbevarade interiörerna med inventarier. De många ekonomibyggnaderna som skildrar godsets olika verksamheter är unika. Inom museiområdet finns ett tjugotal utställningar och publika miljöer som förklarar och sätter den byggda miljön i ett sammanhang. Under året har en uppdatering av utställningen i mejeriet inletts och en utställning i tegelbruket påbörjats.

Julita gårds trädgård består av herrgårdens historiska trädgård samt en köksträdgård och en stor fruktträdgård. I trädgården bevaras historiskt växtmaterial i s.k. klonarkiv för fruktträd, humle, pelargoner, pioner och rosor. Flera nya sorters rosor har tillförts klonarkivet under året. Trädgården tar fram egna produkter för försäljning i Julita gårds butiker såsom must och cider samt äppelträd och pelargoner.

Majoriteten besökare kommer för att ta del av ordinarie program och visningar i närheten av gårdscentrum. Julita gård är emellertid också en väl bevarad helhet som storgods med arrendegårdar och torp om totalt 2 200 hektar samt både öar och fiskevatten i Hjälmarenen och Öljaren, vilket ger egendomen som museum betraktad en unik inramning. Stiftelsen arbetar med såväl byggnadsvård som riktade markrestaureringar, vilket ger besökaren en upplevelse av ett historiskt odlings-, skogsbruks- och beteslandskap i en skala (ca 500 hektar) som saknar motstycke i andra museala miljöer.

VISNINGAR OCH PROGRAM

Julita gård lockar genom denna helhet olika typer av besökare och intressenter från barnfamiljer till yrkesverksamma specialister. Exempel på besöksgrupper är ett pelargonsällskap samt riksförbundet Svensk trädgård, som genomför besökskurser på godsets äppelträd. Detta illustrerar de många dimensionerna i kombinationen av det byggda och det levande kulturarvet.

Under sommaren erbjöds fyra till sex guidevisningar dagligen av herrgårdsbyggnaden och dess omedelbara omgivning. Till visningsprogrammet hör också dagliga familjevisningar liksom visningar på engelska. Nytt för 2018 var de dramatiserade inslagen. Under högsommarmånadernas vardagar hölls trädgårdvisningar dagligen och under två temaveckor specialvisningar om klostret respektive gårdssnickaren Henning Forsman. De nya programmen *Pionens dag* och *Rosens dag* lockade stor publik och det nya evenemanget *Julstämning* överträffade förväntningarna med närmare 2 000 besökare.

Barnverksamheten är knuten till Sven Nordqvists barnboksfigurer Pettson och Findus, som på ett lekfullt sätt förmedlar kunskap om en småbrukares liv i mitten av 1900-talet.

Från början av juni erbjöds dagligen två bemannade familjeprogram i Pettsongården (3–7 år). Byggandet av *Lekstugan*, en ny lekmiljö med historiskt tema, har påbörjats. Invigningen planeras till säsongsstarten vid påsk 2019.

Tabell 10. Visningar på Julita gård

	2018		2017		2016	
	Grupper	Deltagare	Grupper	Deltagare	Grupper	Deltagare
Allmänvisningar	522	5 961	582	7 062	528	5 529
Bokade visningar	51	1 410	78	1 236	68	2 108
Bokade skolbesök	1	58	1	125	2	50
Totalt	574	7 429	661	8 423	598	7 687

Den utåtriktade verksamheten består därutöver av återkommande arrangemang i samarbete med föreningar, företag och andra intressenter. Hit hör valborgsmässofirande, kosläpp (med Arla, drygt 7 000 besökare), veteranbilsrally (lokala bilföreningar), midsommarfirande (Julita Golf), spelmansstämma (Sörmlands spelmansförbund), *Äppeldagarna* och inte minst julmarknaden (Svenska slottsmässor, närmare 10 000 besökare). Under *Humlens dag* kan besökarna lära om humlens historia, om svensk brukshumle och om klonarkivet. *Julitafestivalen* presenterar framstående kammarmusiker och -solister och arrangerades vid Julita skans under juli och augusti för tjugotredje gången.

Julita gård har många permanenta hyresgäster i torp, gårdar och lägenheter. På området finns ett vandrarhem samt rum i herrgårdsflyglarna. En omvandling av dessa logier till konceptet *Bo på museum* inleddes under hösten. Under 2018 hade vandrarhemmet och logierna 2 291 gästnätter.

BESÖKARE

Stiftelsen införde under 2017 ett utvidgat öppethållande vid Julita gård som behölls under 2018. Anläggningen var öppen varje dag från maj till september med utökade dagliga öppettider för både museimiljön och områdets aktiviteter, särskilt dem för barn.

Totalt besökte 53 831 personer Julita gård under 2018, vilket är något lägre än 2017. Den varma sommaren hade till följd att färre besökare kom under högsäsongen. Dock märktes en viss återhämtning under hösten. Majoriteten av besökarna kommer på evenemangen eller under högsäsongen i juli och början av augusti. En utökning och utveckling av program och evenemang pågår i syfte att förlänga säsongen ytterligare liksom flera olika initiativ kring områdets besöksinfrastruktur.

TYRESÖ SLOTT

Tyresö slott är en slottsmiljö från sekelskiftet 1900. Den nuvarande slottsbyggnaden uppfördes ursprungligen på 1630-talet men visas interiört såsom den såg ut då den sista

ägarfamiljen bodde där. Det omgivande grönområdet är 110 hektar stort och berättar en egen historia, från den äldsta trädgården med medeltida anor till 1770-talets engelska park och den moderna trädgården från 1890-talet. Under sommaren hade slottet öppet under helgerna och besökarna erbjöds både audioguide och dagliga allmänvisningar. Övriga delar av året erbjöds bokade visningar.

Vården av slottsmiljön som helhet är väsentlig för besöksupplevelsen och som sådan resurskrävande. Restaureringen av trädgårdens terrasser beskrivs under rubriken "Byggnader, historiska parker och landskap" ovan. Med utgångspunkt i en trädvårdsplan identifieras kontinuerligt riskträd i parken vid sidan av nyplanteringarna. Renoveringen av växtlighet och ytor runt minneskapellet har fortsatt under året.

UTSTÄLLNING, VISNINGAR OCH PROGRAM

Utställningen *Slottsfruarna och jag* från 2017 visades även under 2018. Ambitionen från föregående år, att utöka besöksupplevelsen även i slottets själva interiör, kom till uttryck i två nya visningar, *Konstrunda på Tyresö slott* samt *Slottets stängda rum*, den 17–18 november, som båda var välbesökta.

Under hela året erbjuder stiftelsen fri entré till den väl avgränsade slottsparken. Genom ett samarbete med Tyresö församling och Tyresö kommun erbjuds en vandrings slinga med tre teman: ett andligt, ett kulturhistoriskt och ett naturspår.

Tabell 11. Visningar på Tyresö slott

	2018		2017		2016	
	Grupper	Deltagare	Grupper	Deltagare	Grupper	Deltagare
Allmänvisningar	68	1 272	63	1 000	39	1 065
Bokade visningar	19	316	36	637	22	442
Bokade skolbesök	10	271	6	166	8	262
Totalt	97	1 859	105	1 803	69	1 769

BESÖKARE

Totalt besökte 3 370 personer museivåningen vid Tyresö slott under sommarmånaderna, en liten ökning jämfört med 2017 (se Tabell 6). Utöver verksamhetsbesöken gjordes ca 236 600 anläggningsbesök i slottsparken. Denna minskning med 7 procent bedöms bero på den långa perioden med mycket höga utomhustemperaturer under sommaren.

SVINDERSVIK

Sommarnöjet Svindersvik i Nacka är en av Sveriges bäst bevarade rokokoplanteringar med tillhörande köksflygel och trädgårdsmästarbostad. Huvudbyggnaden uppfördes i början av 1740-talet för bruksägaren Claes Grill och ritades av arkitekten Carl Hårleman.

Den är öppen för besökare enbart vid särskilda visningar på helgerna under sommarmånaderna samt för skolbesök på vardagar. Parken är tillgänglig året runt.

Tabell 12. **Visningar på Svindersvik**

	2018		2017		2016	
	Grupper	Deltagare	Grupper	Deltagare	Grupper	Deltagare
Allmänvisningar	64	818	59	625	56	788
Bokade visningar	20	424	15	303	20	358
Bokade skolbesök	5	92	3	66	3	75
Totalt	89	1 334	77	994	79	1 221

Totalt besökte 1 334 personer Svindersvik under 2018, en ökning med 35 procent jämfört med 2017. Utöver verksamhetsbesöken gjordes ca 80 100 anläggningsbesök i parken, en ökning med 33 procent (se Tabell 6). Ökningarna bedöms sammanhännga med öppnandet av Nacka kommuns strandpromenad längs Svindersviken.

HÄRKEBERGA KAPLANSGÅRD

Härkeberga kaplansgård i sydvästra Uppland är en välbevarad 1700-talsgård som representerar den mellansvenska gårdstypen med mangårdsbyggnad, fägård och en liten trädgård med fruktträd och perenner. Visningar och programverksamhet genomförs av Härkeberga gille och redovisas inte närmare här.

Totalt besökte 3 572 personer kaplansgården under 2018, vilket är en minskning med 22 procent jämfört med 2017. Minskningen förklaras främst av regn under midsommarfirandet. Julmarknaden lockade dock fler besökare än föregående år.

ARKIV OCH BIBLIOTEK

Nordiska museets arkiv har omfattande och unika samlingar av uppteckningar, svar på frågelistor, arbetarminnen och andra självbiografier, dagböcker, kassaböcker och brev. Samtliga arkivplaceringar har förts in i databasen Visual arkiv, vilket ger en fullständig överblick av arkivets bestånd. 660 arkivsamlingar finns därtill publicerade i Nationell ArkivDatabas (se "Samlingar på webben" nedan).

Tabell 13. **Arkivet**

	2018	2017	2016
Besökare	468	603	486
Volymer framtagna för studium	1 968	1 934	888
Externt förmedlade bilder	525	324	408

Antalet besökare under 2016 påverkades av att öppettiderna var begränsade och under 2018 av att arkivet var stängt under tre månader i samband med byggnationen av den nya museibutiken intill.

När de nya riktlinjerna för bildpublicering och licensiering har implementerats i verksamheten kommer nyttjandegraden av museets bildsamlingar att öka avsevärt. I linje med satsningen på dräkt- och modehistoria ligger fokus på detta ämnesområde.

Nordiska museets bibliotek ingår i Sveriges offentliga biblioteksstruktur och är Nordens största specialbibliotek för kulturhistoria och omkringliggande ämnen. Ett specialbibliotek är helt eller delvis offentligt finansierat, tillgängligt för allmänheten och erbjuder särskild ämneskompetens. Utöver äldre och nyare facklitteratur har biblioteket betydande samlingar av tryckt material om t.ex. matkultur, mode och konsthantverk samt rariteter på olika nivåer, från unika och mycket värdefulla handskrifter till Rörstrands strespektivt Viktor Rydbergs boksamlingar. Samlingarna efterfrågas nationellt och internationellt. Arbetet med katalogisering och digitalisering fortgår och ökar successivt.

Tabell 14. **Biblioteket**

	2018	2017	2016
Besökare	1 665	3 052	3 067
Boklån	5 780	7 967	8 057
Varav fjärrlån	462	427	477

Det minskade antalet besökare under 2018 förklaras av att biblioteket var stängt under tre månader i samband med byggnationen av den nya museibutiken intill. Antalet besökare är inte detsamma som antalet användare av biblioteket. Under 2018 inkom ca 520 förfrågningar via e-post och telefon.

DIGITALA MEDIER

En växande skara av Nordiska museets besökare utgörs av en digital generation som är van att hitta information snabbt och att kunna påverka och inbjudas att delta. Centralt i museets satsning på digitala medier är att sträva efter ett mer interaktivt publikt utbud och att nå brukarna på deras egna arenor, stimulera till nya sätt att använda den samlade kunskapsbanken och berika denna med egna perspektiv och kunskaper.

Här nedan presenteras de digitala medierna utifrån konventionella genrebeteckningar. I praktiken är dessa integrerade. Användaren kan som regel röra sig mellan dem och i ett antal fall kan också ett och samma innehåll presenteras i mer än en kanal.

WEBB

Nordiska museets webbplats knyter samman utställningar, filmer, böcker m.m. i olika kunskapsområden och är central för att tillgängliggöra information om samlingar och annat innehåll. Bredden på vad som har efterfrågats särskilt under 2018 sträcker sig från utställningen *Mitt 50-tal* och stiftelsens slott och gårdar till Sápmi, äpplen och kunskaps temat *Årets dagar*. Antalet besök har ökat med ca 8 procent jämfört med föregående år. Publikundersökningarna visar att 58 procent av de svenska och 20 procent av de utländska museibesökarna har använt webbplatsen inför besöket.

Tabell 15. **Besök på webbplatsen**

	2018	2017	2016
Totalt antal besök	881 753	814 973	764 698
Minuter per besökare (min:sek)	1:16	1:35	1:30
Sidvisningar totalt	2 112 991	1 992 990	1 757 965
Sidvisningar per besökare	2,40	2,45	2,30

Ökningen av antalet besök på webbplatsen sammanhänger med genomslaget för utställningen "Mitt 50-tal", som invigdes sent 2017, och programmen för barn och unga under sport- och höstlov. Vid sidan av den egna webbplatsen har Nordiska museet flera tematiska webbplatser med kunskapsmaterial från äldre projekt. De ca 23 000 besöken och ca 37 000 sidvisningarna där under 2018 är inte inräknade i statistiken ovan.

SAMLINGAR PÅ WEBBEN

Utöver kunskapssidorna på webbplatsen kan besökaren söka i samlingarna via de digitala samlingssystemen *Digitalt museum* och *Saga*. För att kontinuerligt bredda och fördjupa möjligheten till egna studier är målsättningen att snabbt registrera nyförvärv så att de blir digitalt sökbara. Under året har ett aktivt arbete med att tillföra mer material till de olika kanalerna samt att förbättra plattformar, sökingångar och användargränssnitt med följden att museet når ut bredare med kunskap om samlingarna.

Tabell 16. **Digitalt tillgängligt material**

	2018	2017	2016
Antal föremålsposter på <i>Digitalt museum</i>	354 177	348 144	347 827
Andel från <i>Primus</i> (%)	65	64	64
Antal fotoposter på <i>Digitalt museum</i>	46 614	43 579	32 565
Andel från <i>Primus</i> (%)	1	1	1
Antal byggnader på <i>Digitalt museum</i>	1	1	1
Antal film/ljudposter på <i>Digitalt museum</i>	9	8	8
Antal utställningsdok. på <i>Digitalt museum</i>	40	39	32
Antal poster i <i>Saga/Libris</i> (ca)	220 000	221 500	220 700
Andel av slutna samlingen (%)	65	65	65
Andel av öppna samlingen (%)	85	85	85

Föremålssamlingarna är publikt sökbara på webbplatsen *Digitalt museum*, vars bakomliggande förvaltningssystem är *Primus*, och biblioteksbeståndet i *Saga/Libris*. Registrerings- och förteckningsnivåerna för *Primus* och *Visual arkiv* redovisas i Tabell 2. Uppgifterna om *Saga/Libris* för 2016 är en uppskattning baserad på det för 2017 nya räknesättet. Minskningen för 2018 förklaras av löpande gallring i det fysiska beståndet.

I samlingsförvaltningssystemet *Primus* är 100 procent av föremålsposterna registrerade. Webbplatsen *Digitalt museum*, en plattform som delas av 57 institutioner i Sverige och 189 i Norge, uppdateras dagligen från *Primus* och på den är 65 procent tillgängliga för helt öppen sökning. Stiftelsens poster visades ca 835 000 gånger under året. (Antalet är korrigerat för s.k. bottrafik och kan därför inte jämföras med förra årets.)

Arkivförteckningar registreras löpande i arkivdatabasen *Visual arkiv*. Vissa arkivalier har också publicerats på Digitalt museum och på museets webbplats på särskilda temasidor. Totalt 660 arkivförteckningar är sedan 2017 tillgängliga i Nationell ArkivDatabas (NAD), en publik resurs som koordineras av Riksarkivet.

Biblioteket når sina användare på internet genom den lokala katalogen *Saga* och samarbetet inom *Libris*. En särskild insats under 2018 har varit implementeringen av publiceringsdatabasen *DiVA* (Digitala Vetenskapliga Arkivet) med årsboken *Fataburen* och dess förlaga *Meddelanden från Nordiska museet* som centralt innehåll. Sammanlagt 115 volymer med totalt ca 36 600 sidor har skannats och OCR-tolkats. (Samma material används också i det experimentella dokumentlagret.) Särkatalogisering av samtliga artiklar pågår jämte identifiering och registrering av nyckelord. På detta vis tillgängliggörs en rik kulturhistorisk resurs fritt för forskare och en intresserad allmänhet.

Förutom på egna webbplatser publicerar Nordiska museet också delar av sina samlingar via andra arenor, däribland K-samsök, Europeana, Google Arts & Culture, Flickr, Youtube och Pinterest. Under året har en specialiserad programvara börjat användas som förenklar överföringen av bilder från Digitalt museum till Wikimedia Commons. Där finns nu sammanlagt ca 12 000 bilder ur Nordiska museets samlingar, arkiv och bibliotek, däribland ca 8 000 nya föremålsfotografier med tonvikt på textil, publicerade under året. Många av dessa bilder används på Wikipedia och de visades där knappt 29 miljoner gånger under året, vilket är en ökning med ca 16 procent jämfört med 2018. Nordiska museets bilder används i 81 språkversioner av Wikipedia, en ökning på 8 procent.

SOCIALA MEDIER

Stiftelsen använder sociala medier i syfte att nå en bred publik och väcka engagemang kring samlingar och kunskapsbanker. På Facebook har museet drygt 28 000 följare, vilket är en ökning med 21 procent sedan föregående år, och på Instagram ca 26 000, en ökning med 32 procent. På Twitter har museet drygt 8 600 följare.

Dessa siffror placerar Nordiska museet mycket högt i jämförelse med andra museer. Samma sak kan sägas om engagemangsnivån (följa, gilla, dela) per inlägg på Facebook och Instagram, som har ökat med 24 respektive 66 procent under 2018. Ökningarna kan förklaras av en fortsatt satsning på renodlat kunskapsinnehåll, vilket uppskattas och engagerar publiken. Evenemang och annan information om verksamheten särskiljs och kommuniceras i riktad marknadsföring.

AUDIOGUIDE OCH APPAR

Nordiska museets audioguide användes av ca 76 000 besökare, vilket är en minskning med 2 procent jämfört med föregående år. I juni lanserades en Android-version som har utvecklats i samverkan med Stockholms stadsmuseum och av studenter (datateknik) vid Kungl. Tekniska Högskolan. Appen har öppen källkod, vilket betyder att andra fritt kan

återanvända koden och vidareutveckla appens funktioner. Flera organisationer har visat intresse för det nya systemet. Audioguiden är gratis för besökaren, vilket förklarar att ca 30 procent av Nordiska museets besökare använder den.

Museets två tidigare appar är *Årets dagar* (2013) och *Äppelappen* (2014). Antalet nedladdningar av dessa var 3 079 (-26 procent) respektive 9 563 (+141 procent) under året. Ökningen för *Äppelappen* sammanhänger med ett ökat medialt genomslag för stiftelsens kulturhistoriska kunskaper om äpplen. Båda apparna kan laddas ned kostnadsfritt.

PUBLIKATIONER

Nordiska museet har gett ut tryckt material sedan 1880-talet. Förlaget är en aktiv del av museets publika verksamhet och utgör också en viktig kanal för kunskapsförmedling och forskning. Utgivningen anknyter till museets samlingar och stärker museets satsningar och profilområden. Förlaget bistår också andra museifunktioner med redaktionellt stöd.

Tabell 17. **Publikationer från Nordiska museets förlag**

	2018	2017	2016
Antal nya titlar	5	5	11
Antal nytryckningar	0	0	3

En titel vardera under 2018 och 2017 och tre titlar under 2016 publicerades även på engelska. Dessa översättningar redovisas som separata utgåvor i tabellen.

- ▶ Antologin *Köket: Rum för drömmar, ideal och vardagsliv under det långa 1900-talet* handlar om köksrummets komplexa historia och samlar elva forskare från ett flertal universitet och museer. Boken ingår som nr 143 i den vetenskapliga serien *Nordiska museets handlingar* och prisbelönades av Måltidsakademien.
- ▶ Boken *Humle: Det gröna guldet* beskriver humlen utifrån ett sammansatt naturvetenskapligt och historiskt perspektiv och utkom 2018 i en ny och reviderad upplaga.
- ▶ Boken *Gott nytt år! Drakar, eldar och champagne* handlar om ett antal av de många nyårsfiranden som firas i dagens Sverige. Den är en del i en "decembertrilogi" som kretsar kring julmånadens traditioner och som också omfattar *Lucia i nytt ljus* och *God jul*. Den engelska översättningen har titeln *Happy New Year! All Year Round*.
- ▶ *Fataburen* är Nordiska museet och Skansens årsbok. Årgång 2018 uppmärksammar att de två museernas vänförening fyller 100 år och tar upp gåvor och bidrag genom åren.

Titlarna ovan beskriver den tryckta produktionen under 2018. Flera utgivningar har planerats, däribland en forskningsantologi om Julita gård och den kommenterande katalogen *Arktiska spår*, och ytterligare steg tagits mot digital distribution genom DiVA (se "Samlingar på webben" ovan). En idéutveckling pågår kring länkning av digitala publikationer till föremålshanterings- och arkivsystemen, särskilt Digitalt museum.

Stiftelsen Nordiska museet arbetar med en kontinuerlig kunskapsuppbyggnad inom sitt verksamhetsområde genom egen insamling, dokumentation och forskning samt i samverkan med universitet, högskolor, museer och andra organisationer. Tjänsten som *Hallwylsk gästprofessor* är organiserad i nära samarbete med Stockholms universitet. Ett utbyte kring forskning och utbildning sker därtill genom *Byggmästare John Mattsons donationsprofessur i möbelkultur vid Linköpings universitet och Nordiska museet*.

Tabell 18. Kunskap, forskning och samverkan

	2018	2017	2016
Kostnader (tkr)	-21 688	-21 845	-22 182
Intäkter av statligt bidrag (tkr)	14 422	12 696	14 605
Övriga intäkter (tkr)	4 966	4 828	2 565

Regeringens riktlinjer

Stiftelsen Nordiska museet ska öka kunskapen inom sitt verksamhetsområde, bl.a. genom att verka för ökad kunskap grundad på forskning och samverkan med andra, exempelvis universitet och högskolor. Vidare ska museet samverka med andra aktörer för att utveckla verksamheten. I detta ingår att verka för att ideella organisationer och andra delar av det civila samhället involveras.

Kvalitativ bedömning

Stiftelsen Nordiska museet bedriver en verksamhet som överensstämmer väl med regeringens riktlinjer. Arbetet med forskning och med att öka kunskaperna inom museets breda verksamhetsområde är integrerat i den löpande verksamheten. Museet har haft ett väl etablerat samarbete med såväl universitet och högskolor som museer och andra institutioner, både statliga och privata, alltsedan stiftelsen grundades 1880. Kunskapsutveckling sker också genom egna insamlingar och olika typer av samråd med andra aktörer.

Under 2018 har den Hallwylska gästprofessuren, de olika externt finansierade forskningsprojekten samt flera högaktuella samarbeten varit utmärkande i forsknings- och kunskapsutvecklingen och i ambitionen att aktivera och lägga nya perspektiv på samlingarna. Det civila samhället har inbjudits till samverkan. Vid sidan av pågående forskning och utbyten med andra museer representerar detta museets höga ambitioner och öppenhet.

KUNSKAPSUPPBYGGNAD OCH UNIVERSITETSSAMVERKAN

En central del av Nordiska museets kunskapsuppbyggnad sker genom egna insamlingar, undersökningar och förvärv och även genom vård av byggnader, historiska parker och landskap. Dessa aktiviteter beskrivs under rubriken "Museets samlingar" ovan. Ny kunskap skapas också när samlingar och miljöer tillgängliggörs för forskare och andra museer, vilket kan ske bl.a. genom samråd och utlån. Museet driver därtill egna externfinansierade projekt och deltar i breda samarbeten med akademiska institutioner kring forskning, föreläsningar, studiebesök, praktikplatser och handledning.

FORSKNING

Samverkan inom forskningsprojektet *Människor i Arktis i ljuset av klimatförändringarna*, koordinerat av den Hallwylska gästprofessorn, beskrivs under egen rubrik nedan. Stiftelsens övriga forskningsprojekt är:

► *Vardagens bilder och berättelser: Ett projekt kring kulturella omvandlingar i Nordiska museets samlingar* är ett flerårigt samarbete med avdelningen för etnologi vid Stockholms universitet och med finansiering från Vitterhetsakademien och Riksbankens Jubileumsfond. Bland projektets aktiviteter ingår att tillgängliggöra betydande delar av fotografen Gunnar Lundhs samling. Till och med utgången av 2018 har ca 8 430 kontaktkartor och 9 000 enskilda fotografier digitaliserats och tillgängliggjorts i Primus och Digitalt museum. Delstudien *Gunnar Lundhs bilder i spåren av semesterlagen 1938* är ett exempel på hur kombinationen av digitalisering och metodutveckling skapar djupare kunskaper om museets bildsamlingar och frågelistor generellt.

► *Collecting Social Photo* är ett nyskapande forskningsprojekt, med Nordiska museet som huvudman, som bedrivs i samarbete med Stockholms läns museum, Finlands fotografiska museum, Aalborgs stadsarkiv och Stockholms universitet. Projektet finansieras under tre år av Riksbankens Jubileumsfond och syftar till att utveckla arbetet med insamling och samtidsdokumentation med fokus på vardagsbilder som delas i sociala medier. Under 2018 har fallstudier genomförts och projektet presenterats vid flera internationella seminarier och konferenser. En prototyp för insamling har utvecklats i USA under hösten och ska testas vid museer och arkiv under 2019. Projektet har rönt internationell uppmärksamhet och slutredovisas under 2020.

► *Bekönade rum: Mångdimensionella vandringar i stadens historia* samlar forskare och kulturarvsinstitutioner i samverkan, däribland Nordiska museet, med finansiering från Riksbankens Jubileumsfond och Vitterhetsakademien. Den gemensamma ambitionen är att identifiera och klassificera olika typer av källmaterial med anknytning till staden för att öka samlingarnas sökbarhet och tillgänglighet. Forskarnas urval till digitalisering har inletts under 2018. Projektet leds av Stockholms stadsmuseum och pågår fram till 2020. Nordiska museets delstudie har namnet *Konditoriet och kafékulturens sociala geografi: Rummet och det urbana småätandets former*.

- ▶ *Julita gård under 2 000 år* är den tentativa titeln på en vetenskaplig antologi som sammanför forskare från ett flertal historiska discipliner. Arbetet finansieras av Stiftelsen Lagersberg och slutredovisas under 2019.
- ▶ *Swe-Clarín* är ett språkteknologiskt projekt vid Göteborgs universitet. Nordiska museets arkiv deltar aktivt med fokus bl.a. på skannade och OCR-märkta frågelistsvar.
- ▶ *Utvecklande skötsel i kulturhistoriskt värdefulla parker och trädgårdar* är ett projekt om skötsel av historiska parker som leds av Institutionen för kulturvård vid Göteborgs universitet och som Julita gård har deltagit i. Studenter från landsbygdsprogrammet och i agrarhistoria vid Sveriges lantbruksuniversitet har gjort exkursioner på anläggningen.
- ▶ *Programmet för odlad mångfald (POM)* är ett samarbete kring det gröna kulturarvet och bevarandet av kulturväxter. Stiftelsen Nordiska museets åtagande som värd för en del av klonarkivet är att hålla 52 fruktträdssorter levande vid Julita gård.
- ▶ *Nordiska museets gårdar* är ett samarbete med en docent i kulturgeografi vid Stockholms universitet inom vilket stiftelsen producerar en rapport över möjliga forskningsstrategier och scenarier kring dess slott och gårdar.

MÄNNISKOR I ARKTIS

Med utgångspunkt i den hundraåriga donationen till den Hallwylska professuren i nordisk folklivsforskning samverkar Nordiska museet med Stockholms universitet kring en gästprofessur. Under åren 2016–2019 har denna gästprofessur *Människor i Arktis i ljuset av klimatförändringarna* som forskningstema. Gästprofessorn har gjort eget fältarbete, ingår i styrgruppen för den kommande utställningen *Arktis – medan isen smälter* och är vetenskaplig redaktör för den kommenterande katalog som utkommer hösten 2019.

Under 2018 har samverkan fått en mängd uttryck som också involverar andra lärosäten, minnes- och kunskapsinstitutioner. Nedan följer ett urval.

- ▶ Den mångvetenskapliga seminarieserien som påbörjades 2017 avslutades våren 2018 med en workshop om fortsatt samverkan kring utställning och publikation. En referensgrupp med representanter från Stockholms universitet, Kungl. Tekniska Högskolan, Riksantikvarieämbetet och andra museer bildades med syftet att prova en ny form för granskning av utställningar. Gruppen samlar medverkande från Ájtte (svenskt fjäll- och samemuseum) i Jokkmokk samt museer på Grönland, Island och i Danmark.
- ▶ Under året har ett antal filmade dokumentationer producerats av Nordiska museet i samverkan med lokalsamhällen och forskare i Arktis. Filmerna ska visas i utställningen *Arktis – medan isen smälter*. Gästprofessorn har deltagit i fältarbete och i det löpande arbetet med rådgivning och granskning.

► Vid Stockholms universitet ingår gästprofessorn i beredningsgruppen för det strategiska framtidsområdet Kulturarvsforskning och deltar i arbete inom styrelsen för Tarfala forskningsstation. Ett samarbete kring museets arkivsamlingar och humanekologiska perspektiv på landskap och plats har också initierats. Undervisningen i etnologi vid universitet sker genom inom ramen för högre seminarier samt föreläsningar på museiprogrammet och kurserna i folkloristik och kulturanalys.

► Nordiska museet har under 2018 samverkat aktivt med nationalmuseer i Norden som har arktiska samlingar genom planering av gemensamma forskningsansökningar och ett förarbete till ett formaliserat nätverk för kunskapsutbyte och metodutveckling. Ett möte har hållits på museet med utbyte kring i första hand utställningsidéer.

► Gästprofessorn har hållit ett *key note*-föredrag vid nordiska etnolog- och folkloristkongressen vid Uppsala universitet samt en presentation vid den europeiska antropologkonferensen EASA, därtill inviterade föredrag eller seminarier vid bl.a. Museum am Rothbaumstrasse i Hamburg, Weltmuseum i Wien och Ecole Normale Supérieure i Paris.

Gästprofessorn ingår i redaktionskommittéerna för *Nordisk museologi*, *Ethnologia Europaea*, *Culture Unbound* och *RIG: Kulturhistorisk tidskrift*.

UTLÅN

Låneverksamheten utgör en viktig del i samverkan med andra museer. Utbytet särskilt med lokala och regionala museer har därtill en pedagogisk funktion, där de lokalt ansvariga får utställningstekniska råd om aktuella föremål och ofta även råd om bevarande i vidare mening. Ett viktigt nätverk upprätthålls på detta vis såväl lokalt och regionalt som nationellt och internationellt. Med hänvisning till satsningarna fram till 2023 har emellertid Nordiska museet under 2018 beslutat att minska på utlåneverksamheten. Framgent krävs ett års framförhållning och att mottagaren ansvarar för en större insats.

I Stockholmsområdet har Nordiska museet gjort utlån till bl.a. Statens historiska museer och Millesgården, nationellt till bl.a. Nyköpings kulturarvsmuseum. En lång rad regionmuseer lånar långsiktigt ur samlingarna. Sviten av flera internationella utlån avslutades med kurirresa i juli för att hämta hem Axel von Fersens rock från Metropolitan Museum of Art i New York, där den varit ett huvudnummer i utställningen *Visitors to Versailles*.

Tabell 19. Utlån

	2018	2017	2016
Antal utlån och omlån	20	31	25
Antal objekt	204	139	85

Med antal objekt menas summan av utlånade om omlånade föremål, fotografier och arkivalier.

Räknat i siffror har museet under året gjort 20 utlån och omlån till 20 olika museer och institutioner för utställningsändamål. Av dessa har 5 gått till Stockholmsområdet, 13 till övriga landet och 2 till andra länder.

NATIONELL SAMVERKAN, STÖD OCH RÅDGIVNING

Som nationellt kulturhistoriskt museum har Stiftelsen Nordiska museet en bred och djup kunskap inom verksamhetsområdet. Samverkan sker inom en rad områden och personalen deltar kontinuerligt i olika samverkansgrupper. Museet tar också löpande emot studiebesök och ger råd och utbildningar i föremålshantering.

- ▶ Nordiska museet deltar i det nationella nätverket Dokumentation av samtida Sverige (DOSS), vars förlaga Samdok koordinerades av Nordiska museet.
- ▶ Nordiska museet arbetar i det nationella uppdraget om immateriellt kulturarv, med grund i ett initiativ av Unesco, och är tillsammans med Institutet för språk och folkminnen delansvarig för den nod som ansvarar för bl.a. sedvänjor, riter och högtider.
- ▶ Som ett av flera museer, arkiv m.m. är Nordiska museet en av de grundande och stödjande medlemmarna i Stockholms kvinnohistoriska, som bildades 2018 som en ideell förening för att lyfta stadens kvinnohistoria.
- ▶ Seminarserien *Forskardriven digitalisering, datadriven forskning – möjligheter och konsekvenser* genomfördes på Nordiska museet i november och december i samverkan med Riksantikvarieämbetet. En rad deltagare från både museer och akademi diskuterade aktuell forskning och förmedling via digitalisering i större skala.
- ▶ Nordiska museet medverkar i inventeringen av minnen av Förintelsen, samordnat av Forum för levande historia. Arkivet har ett stort minnesmaterial på detta tema.

Viktiga samverkansparter finns även i det civila samhället. Exempel är bl.a. de digitala insamlingarna kring demokrati och internethistoria i samverkan med Blankspot respektive Internetmuseum. Nordiska museet har ett långsiktigt perspektiv på detta arbete, som utgår ifrån de samlingar och kunskapsbanker som museet äger och förvaltar.

Myndighetsuppdraget att handlägga exportärenden är en angelägen och resurskrävande nationell samverkansuppgift. Uppdraget utvidgades under 2017 från att tidigare främst ha gällt möbler till att också omfatta foton, belysning och leksaker. Under 2018 hanterades 224 sådana utförelsärenden. Ca 100 förfrågningar om utförelse har mottagits och förhandsbedömningar har vidare gjorts inför 12 auktioner.

Nordiska museet representeras i styrelserna för bl.a. Stiftelsen Strindbergsmuseet, Stiftelsen Skansen, Kungliga Djurgårdens Intressenter, KulturIT samt i flera forskningsrelaterade nätverk och forskningsråd, däribland TAM-Arkiv och Karolinska institutet.

INTERNATIONELLT UTBYTE OCH SAMARBETE

Stiftelsen Nordiska museet har ett brett internationellt samarbete med kontakter i när och fjärran. I närregionen skapar det nordiska museidirektörsnätverket och det nordiska samtidsnätverket Norsam samt Network of Museums in the Baltic förutsättningar för utbyten på institutionell nivå. Det senare nätverket har det uttryckliga syftet att öka kontakterna med andra samhällssektorer. Museet representeras också i styrelsen för Moesgaard museum i Århus samt i ett rådgivande organ för Nationalmuseet i Köpenhamn, tillsatt av den danska kulturministern. Nordiska samarbeten har inletts med ett flertal museer kring den kommande utställningen *Arktis – medan isen smälter*.

Bredare utbyten och samarbeten organiseras dels genom International Council of Museums (ICOM), särskilt kommittéerna för *Collecting* (COMCOL) och *Costume*, och dels International Council on Monuments and Sites (ICOMOS), särskilt kommittén för *Vernacular architecture* (allmogebebyggelse). I en rådgivande funktion har Nordiska museet deltagit med sakkunskap i planeringen av utställningarna i det nya The Nordic Heritage Museum i Seattle som öppnade i maj 2018. Till samarbetet hör också utlån av föremål. Arkivets samverkan med Scandinavian Department vid University of Wisconsin fortgår.

Flera samverkansaktiviteter nämns under rubriken "Digitala medier" ovan. Erfarenheterna av Nordiska museets arbete med digitala tekniker är överlag efterfrågade och museet får löpande förfrågningar om att delta i seminarier och workshops både inom och utanför Sverige. Utvecklingen av det samnordiska systemet för digital förvaltning av samlingsrelaterad information fördjupas kontinuerligt genom KulturIT.

NORDISKA MUSEETS HÖGTIDSDAG

Tisdagen den 24 oktober firade Stiftelsen Nordiska museet sin högtidsdag med medalj- och stipendieutdelning i Stora hallen.

► *Medalj för hembygdsvårdande gärning* tilldelades Robert Nilsson, ordförande i Föreningen Svensk Fjällrasavel, som under årtionden verkat för fjällkorasens fortlevnad.

► *Mats Rehnbergs stipendium* tilldelades Karl Ström, doktorand i etnologi vid Stockholms universitet, för studiet av värden i unga rekryters möte med den militära grundutbildningen och svenska armén.

Under festivalen Best of Norden den 5–7 oktober tilldelades dokumentärfotografen Thomas H. Johnsson 2018 års *KW Gullers-stipendium* från Nordiska museet.

Stiftelsen Nordiska museet ska vara ett museum för alla. Det betyder att alla ska kunna känna sig representerade och ta del av stiftelsens erbjudanden. Merparten av de pedagogiska resurserna läggs på skolverksamheten i syfte att nå alla samhällsgrupper. Stiftelsen i sin helhet ska vara tillgänglig och lyfta olika perspektiv i syfte att visa samhällets mångfald. *Barn, mångkultur* och *mångfald* är centrala insatsområden i arbetet med de nya publikmålen för de kommande åren. Detta arbete har fortsatt under 2018 på alla organisatoriska nivåer men särskilt på avdelningen Barn, familj och lärande. Stiftelsens verksamhet förskjuts fortsatt från "svenskt" i riktning mot "nordiskt".

För att samla de övergripande perspektiven redovisas även tillgänglighetsarbetet här nedan. Internationella samarbeten och utbyten redovisas däremot tillsammans med övrig samverkan under rubriken "Kunskap, forskning och samverkan". Det pedagogiska arbetet med målgruppen barn redovisas under "Aktiviteter för barn och skola".

Regeringens riktlinjer

Stiftelsen Nordiska museet ska i sin verksamhet integrera ett jämställdhets-, mångfalds- och barnperspektiv samt ett internationellt och interkulturellt utbyte och samarbete.

Kvalitativ bedömning

Stiftelsen Nordiska museets bedömning är att dessa övergripande perspektiv är integrerade i museets verksamhet. Stiftelsen arbetar allmänt för att perspektiven ska beaktas tidigt i de olika interna arbetsprocesserna, från val av teman till utställningar, insamling, bildval och textproduktion till rekrytering av medarbetare. Under året har museet anställt ny kompetens på temat migration.

Under 2018 har flera nya konkreta initiativ tagits gällande barn och unga. Avdelningen Barn, familj och lärande förbättrar och stärker erbjudandet generellt och i generalplanen för museibygnaden på Djurgården, där öppnandet av Västra entrén är stiftelsens viktigaste prioritering under 2019, är barn och unga helt centrala målgrupper. Barnaktiviteter finns på varje våning. Ett årskort erbjuder barnfamiljer generösa villkor under hela året, särskilt i samband med de större barnspecifika programmen. Även på Julita gård har familjeaktiviteterna utvecklats.

Generalplanen beskriver förändringar i den fysiska miljön som syftar till att förbättra tillgängligheten även för besökare med funktionsnedsättning.

TILLGÄNGLIGHET

Arbetet med tillgänglighet innebär bl.a. att underlätta för människor att kunna ta sig in i och runt i museet. Stiftelsens miljöer består till stor del av gamla kulturbyggnader, varför möjligheten till anpassning delvis är begränsad, men i samband med ombyggnader och renoveringar är frågorna om tillgänglighet alltid integrerade. Dessa frågor är helt centrala också i generalplanen för utvecklingen av den fysiska miljön. En av museets pedagoger leder en tillgänglighetsgrupp som belyser dem ur ett brett perspektiv. Även gällande digital tillgänglighet pågår ett fortlöpande arbete.

Audioguiden till alla större utställningar ingår i entréavgiften. Ett särskilt höjdpunktsspår för hela museet med 24 nedslag erbjuds på svenska, finska, engelska, tyska, franska, spanska, italienska, ryska, arabiska och mandarin. Höjdpunktsspåret kan också väljas på lätt svenska eller i en version för barn. Flera utställningar har därtill kompletterande material, oftast på svenska och engelska men *Dukade bord* även på tyska och *Sápmi* på nordsamiska, sydsamiska och lulesamiska. Syntolkningar erbjuds i *Hem och bostad*.

Nordiska museet har ambitionen att alltid kunna erbjuda och ständigt utveckla skolprogram som är anpassade för gruppen elever med särskilda behov. Visningar planeras i samråd med lärarna i syfte att stimulera elevernas upptäckarglädje. Även vuxna personer med särskilda behov bokar visningar.

SÄKERHET

Stiftelsen har under 2018 beslutat om två förnyade policyer inom säkerhetsområdet. Den ena fastslår att säkerhetsarbetet ska bedrivas förebyggande och bidra till ett balanserat och kostnadseffektivt skydd med hänsyn till såväl museiupplevelsen som museets materiella och immateriella värden. Den andra beskriver bl.a. krisorganisation, bemanning och löpande utbildningsbehov.

Med direkt anknytning till dessa policyer har museets krisledning under året genomgått internutbildning samt haft övningar kring olika scenarier. Därtill har ett flertal bredare utbildningar genomförts i olika säkerhetssegment, såsom brandskydd, HLR och hantering av hotfulla situationer.

JÄMSTÄLLDHET OCH MÅNGFALD

Stiftelsen Nordiska museet strävar efter att beakta ett jämställdhets- och mångfaldsperspektiv i både arbetssätt och innehåll. Med utgångspunkt i policyn *En arbetsplats för alla* görs aktiva insatser för att medarbetarnas breda erfarenheter och varierande bakgrunder ska tas tillvara i alla arbetssituationer. I det publika arbetet är det inte minst viktigt att nå nya målgrupper. Ett särskilt bevakningsområde är Sápmi (Sameland).

Mångfaldsperspektiven är inte nya för Nordiska museet. Sedan 2003 ansvarar en intendent för frågor rörande nationella minoriteter, mångfald och kulturmöten och museet representeras också i styrelsen för Mångkulturellt centrum i Botkyrka. Ambitionerna manifesteras därtill av en kontinuerlig närvaro i sociala medier i anslutning till händelser och dagar med anknytning till mångfald och mänskliga rättigheter. Öppethållandet på jul- och midsommarafton, när många andra museer har stängt, kan ses i ljuset av detta.

STIFTELSEN NORDISKA MUSEET SOM ARBETSPLATS

Under 2018 har ett omfattande kompetensutvecklingsarbete genomförts genom utbildningar i projektarbetsmetodik och dataskydd. Genom ett gediget förarbete var stiftelsen väl förberedd i övergången till den nya dataskyddsförordningen GDPR. Utvecklingen av ett nytt intranät under året bidrar till att förbättra den interna kommunikationen och stärker på sikt det projektorienterade arbetssättet.

I det löpande arbetet samlas stiftelsens hela personal två gånger per år i större sammankomster i Stockholm. Varannan vecka hålls s.k. fredagsträffar på museet på Djurgården där medarbetare presenterar aktuell och kommande verksamhet. Insatser som dessa stärker samarbeten och trivsel – förutsättningar för stiftelsens ambition att attrahera fler besökare och differentiera museiupplevelsen.

Oberoende revisors rapport

Till Kulturdepartementet

Jag har granskat Verksamhetsberättelsen 2018 för Stiftelsen Nordiska museet (Redovisningen). Redovisningen har upprättats av nämnden och styresmannen.

Nämnden och styresmannens ansvar för redovisningen

Det är nämnden och styresmannen som har ansvaret för att upprätta Redovisningen och för att den upprättas i enlighet med villkor ställda i regeringsbeslut för 2018.

Revisorns ansvar för revisionen av Redovisningen

Mitt ansvar är att göra ett uttalande om denna Redovisning på grundval av min granskning. Jag har utfört granskningen enligt ISAE 3000. Denna standard kräver att jag följer yrkesetiska krav samt planerar och utför granskningen för att rimligt försäkra mig om att Redovisningen inte innehåller väsentliga felaktigheter.

Granskningen innefattar att genom olika åtgärder inhämta bevis om belopp och annan information i Redovisningen. Revisorn väljer vilka åtgärder som ska utföras, bland annat genom att bedöma riskerna för väsentliga felaktigheter i Redovisningen, vare sig dessa beror på oegentligheter eller på fel. Jag anser att de revisionsbevis jag har inhämtat är tillräckliga och ändamålsenliga som grund för mitt uttalande. Granskningen har begränsats till översiktlig analys av Redovisningen och underlag till denna, stickprov på underliggande dokumentation samt förfrågningar till stiftelsens personal.

Uttalande

Enligt min uppfattning har det inte framkommit några omständigheter som ger mig anledning att anse att nämnden och styresmannens Redovisning inte i allt väsentligt upprättats i enlighet med ställda villkor enligt regeringsbrev för 2018 samt att mål, återrapporteringskrav och uppdrag inte redovisas i enlighet med ovanstående villkor.

Redovisningsgrund

Redovisningen har upprättats för att Stiftelsen Nordiska museet ska uppfylla kraven från Kulturdepartementet. Den är kanske därför inte lämpliga för andra syften.

Stockholm den 20 februari 2019

Anna Landerholm Granberg

Auktoriserad revisor

Nordiska museets och Skansens Vänner är en av Sveriges äldsta vänföreningar. Under 2018 har ett rikt program genomförts för att närmare lära känna Stiftelsen Nordiska museets verksamhet. Museets personal har varit engagerad i samband med specialvisningar av museibygnaden, Härkeberga kaplansgård, svenska ambassadgåvor till ryska tsarer och de Rålambska målningarna i Nordiska museets samling.

Vänföreningen är ett stöd för stiftelsen i dess verksamhet. 2018 års finansiella bidrag gick till Center för dräkt och mode och resestipendierna till kursdeltagande i konservering vid Victoria & Albert Museum i London och Metropolitan Museum of Art i New York, ett studium av arbetet med dräkt och mode vid museer i London samt deltagande vid *The Eleventh International Conference on The Inclusive Museum* i Granada, där också de osmanska föremålen i Nordiska museets samlingar presenterades.

Medlemmar i vänföreningen volontärer, i samförstånd med museets personal och de fackliga organisationerna, vid olika program och evenemang. Dessa insatser uppskattas mycket av Stiftelsen Nordiska museet.

NORDISKA MUSEET

Stiftelsen Nordiska museet
Box 27820
115 93 Stockholm

www.nordiskamuseet.se